

SLOVENE

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni.

Filiale: Novo mesto.

Vojno poročilo št. 706

Letalski napad na Mikabbo

Nemška letala potopila 2 veliki ladji

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Na cirenajškem bojišču noben važen dogodek, ker je slabo vreme oviralo delovanje oglednic.

Angleška letala so izvedla nov nočni napad na Bengazi, kjer ni bilo nikakih žrtev; bilo je nekaj škode.

Dve naši letali se nista vrnili. En pilot je nepoškodovan.

Nemška letala so v zalivu otoka Gozzo (Malta) zadela in potopila dve veliki ladji in v bojih sestrelila dva »Spitfireja«.

Skupine naših bojnih letal so v močnem spremstvu lovskih letal uspešno napadle letališče Mikabbo: videli so, kako so se nad zadetimi cilji valili gosti in visoki stebri dima in ognja.

Zahvala Kralja in Cesarja Visokemu komisarju

Ljubljana, 8. maja.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je prejel naslednji brzojav: »Nj. Vel. Kraj in Cesar se iskreno zahvaljuje Vam, županom, voditeljem in vidnim predstavnikom Slovencev, za poslanico, poslano mu ob priliki obletnice aneksije Ljubljanske pokrajine!

Minister Kraljeve hiše Acquarone.«

Ducejevi članki o Adriaticu

Rim, 8. maja. AS. V Milanu je pri založbi Hoepli izšel 1. zv. Mussolinijevih člankov in govorov o Adriaticu. Celotna zbirka bo obsegala 400 člankov in govorov, ki so razdeljeni na pet zvezkov in bo imela skupno 1500 strani. Snov je razdeljena po zgodovinskih dobah. Prvi zvezek obsega dobo od nevtalnosti do Piave, drugi bodo od Piave do zmage, tretji od zmage do pohoda na Ronchi, četrti od pohoda na Ronchi do regentstva v Carnaru, peti od regentstva v Carnaru do pohoda na Rim.

Bitka v Koralskem morju

Japonske ladje so v Koralskem morju potopile dve ameriški letalonosilki, eno ameriško in eno angleško oklepnico, eno angleško križarko pa težko poškodovale — Japonski prednji oddelki so že vdrlji v Indijo

Tokio, 8. maja. AS. Japonska mornarica je dosegla nove sijajne uspehe v Koralskem morju vzhodno od Avstralije. Tam je japonsko brodogradništvo napadlo skupino angleških in ameriških ladij. Pričakujejo se nadaljnje podrobnosti o poteku te bitke.

Tokio, 8. maja. AS. Po dosedanjih, še nepotrjenih poročilih, so bile v pomorski bitki v Koralskem morju potopljene ali resno poškodovane naslednje sovražne ladje: 33.000tonska ameriška letalonosilka »Saratoga«, 19.000tonska letalonosilka »Yorktown«, ameriška 32.000tonska oklepna »California« in angleška 19.850tonska križarka »Camberra«.

Tokio, 8. maja. AS. Glavni cesarski stan potrjuje, da so bile v Koralskem morju potopljene ameriške letalonosilke »Yorktown«, »Saratoga« ter ameriška oklepna »California«. Prav tako je bila potopljena angleška oklepna vrsta »Warspite« in neka angleška križarka je bila poškodovana. Bitka proti angleškim in ameriškim vojnim ladjam se nadaljuje. »Saratoga« je imela 33.000 ton, razvijala je hitrost 34 vozlov na uro in je imela posadko 1400 mož. »Yorktown« je imela 19.000 ton ter je nosila na krovu 500 pilotov. Ameriška križarka »California« je imela 32.600 ton, razvijala je hitrost 21 vozlov na uro, posadka pa je štela 1400 mož. Angleška oklepna »Warspite« je imela 36.000 ton, hitrost 24 vozlov na uro, posadka pa je štela 1180 mož.

Potek pomorske bitke

Tokio, 8. maja. AS. Japonski cesarski stan sporoča: Enote cesarske mornarice, ki delujejo v vodah Nove Gvineje, so 6. maja zasledile v Koralskem morju močno eskadro angleških ter ameriških vojnih ladij. 7. maja so japonske ladje napadle sovražno skupino ter so takoj potopile ameriško oklepno »California« ter resno poškodovale angleško križarko »Camberra« in angleško oklepno »Warspite«. Danes so japonske ladje potopile ameriško letalonosilko

»Saratoga« ter letalonosilko »Yorktown«. Napadi se nadaljujejo. Ta bitka se bo imenovala »pomorska bitka v Koralskem morju«.

Saigon, 8. maja. AS. Po poročilih iz Birme so japonske čete že vdrele v Indijo. Mejo so predrle pri Paletvi, ki leži 150 km severno od Akyaba. Drugi japonski oddelek je na več mestih prekorčil indijsko mejo ob reki Tamar na krajih, ki so oddaljeni kakih 100 km od pristanišča Cittaogang.

Bangkok, 8. maja. AS. Poročila iz Čungkinga pravijo, da se je moral Čungking s štirimi divizijami nujno podati na birmansko mejo, da bi skušal razbremeniti močni japonski pritisk na sile umikajočega se generala Stilwella, ki, kakor znano, poveljuje kitajskim četam, katere so nameravale zadržati japonski prodor v Birma.

Tokio, 8. maja. AS. Iz Vantunga se je izvedelo, da je po japonski zasedbi važnega odseka birmanske ceste Čungkinga vladna sklenila začeti s takojšnjim reguliranjem reke Kinsiang, ki prihaja iz Junana v Tibet. Radi bi dosegli, da bi vsaj manjše ladje lahko iz Indije dovažale vojno gradivo na Kitajsko.

Tokio, 8. maja. AS. Japonski cesarski stan potrjuje, da so japonske čete, ki delujejo v Birmi zasledujoč sovražnika, zasedle mesti Lashio in Bhamo, važni strateški točki ob meji kitajske province Junan, nato pa so zasedle Lunging, ki leži že na kitajskem ozemlju.

Lisbona, 8. maja. AS. Timesov dopisnik iz Kalkute piše, da je izguba Birme velikanska nesreča. Ta pokrajina je ena najbogatejših na svetu, odlično opremljena s cestnim omrežjem ter z mogočnimi letališči. Anglija je zopet izgubila eno oporišče — in teh nima več mnogo — odkoder bi lahko prešla v protiofenzivo proti Japoncem. Dopisnik dodaja, da je Birma padla zato, ker so prepozno prispele okrepitve. Zdej je resno ogrožena Indija, ker je indijski obrambni sistem na mnogih točkah slab, poleg tega pa bo prebivalstvo verjetno posnemalo Birmance, ki so se spontano pridružili japonskim četam.

Buenos Aires, 8. maja. AS. V Združenih državah je javno mnenje močno vznemirjeno zaradi vdaje na Corregidorju in zahteva od vlade takojšnje maščevanje za ta poraz. Ameriško letalstvo naj bi prešlo v napad na japonska industrijska središča ter pomorska oporišča. V Washingtonu se boje, da bodo japonske čete, ki so zdaj na Filipinih, opravile svojo nalogo, poslone v Birma, na Havaje in v Avstralijo. »New York Times« piše v nekem članku, da naj prebivalstvo molči o bolečih izgubah na Corregidorju, kajti prepozno je tarnati ali iskati krivce za poraz. Vsi smo krivi za to, kar se dogaja in edino, kar lahko storimo, je, preprečiti, da se kaj takega ne ponovi.

Tokio, 8. maja. AS. Tokijski dnevnik »Hochi Šimbun« piše danes, da so po padcu Corregidorja številne japonske sile na razpolago za nastope na drugih bojiščih.

Buenos Aires, 8. maja. AS. Ko je razlagal vdajo posadke na otoku Corregidorju, je ameriški zunanji minister Hull dejal: »Amerikanci se bodo vedno spominali Corregidorja in Batanga. Sta to dva poraza, ki da ne predstavljata drugega kakor predigro v zmago.« Hull mora biti velik optimist, če dva poraza kakor na Corregidorju in na Batangu ne predstavljata nič drugega kakor predigro v zmago...

Rim, 8. maja. AS. Angleška uradna agencija poroča iz Washingtona, da je ob vdaji bilo na otoku Corregidorju okoli 11.500 moških ameriških in filipinskih čet. Ti so vsi padli v roke Japoncem, ki so se izkrcali na otoku. V tem številu pa niso obsežne izgube, ki znašajo 2275 mornarjev, 1570 vojakov pripadajočih izkrcavalnim četam, 3734 filipinskih in ameriških vojakov, 1280 Filipincev iz ogledniških oddelkov ter 1269 drugih oseb.

Tokio, 8. maja. AS. Japonski oddelki, ki so pretekli v ponedeljek zasedli kraj Sabagat v sredini glavnega filipinskega otoka Luzona, so v torek prišli v mesto Bontoc, ki leži 80 km severovzhodno od mesta Paguija in ki je važno vojaško središče.

Nemško vojno poročilo

Boji v Donskem področju, pri Ilmenskem jezeru in Volhovu — Velika sovjetska skupina uničena na Laponskem — Napadi na Rokavsko obalo in kraje ob izlivu Temze

Hitlerjev glavni stan, 8. maja. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

V donskem področju, jugovzhodno od Ilmenskega jezera ter na bojišču pri Volhovu so bili odbiti krajevni napadi močnejših sovražnih sil. Sovražnik je pri tem izgubil 11 tankov.

Pri obstreljevanju vojaško važnih ciljev v Leningradu je nastalo več velikih požarov. Na Laponskem so nemške in finske čete v večdnevni srditih bojih uničile neko sovražnikovo skupino, ki je bila obkoljena pri že omenjenih protinapadih. Pri tem je imel nasprotnik poleg številnih ujetnikov nad 1400 mrtvih ter je izgubil vojno gradivo vseh vrst.

Na murmanskem bojišču so bile v obsežnih napadih razbite nadaljnje sovražnikove sile.

V letalskih bojih je bilo na vzhodu sestreljenih 26 sovražnih letal, tri druga pa so bila uničena na tleh.

Na obalah otoka Malte so bile uspešno bombardirane ladje, protiletalski topovi in skladišča.

Nočni napadi nemških letal so veljali letališčem na Malti ter preskrbovalnim zvezam Angležev v Severni Afriki.

V boju proti Angliji je nemško letalstvo ponedeljni in ponoči obstreljevalo vojaško važne cilje na angleški strani Rokavskega preliva, kakor tudi ob izlivu Temze.

Pri neuspešnih napadalnih poskusih angleških bombnikov na dansko obalo je sovražnik preteklo noč zgubil štiri letala.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 8. maja. AS. Finsko-nemške čete so zadale v tesnem bratskem sodelovanju boljševikom nove trde udarce na bojišču pri Lohujuju, kjer so izvedli Sovjeti od 24. aprila nad sto napadov, ki so se končali z uničenjem neke njihove važne postojanke. Popolnoma je bil uničen 238. sovjetski pehotni polk s poveljnikom in glavnim stanom vred in trije bataljoni sibirskih smučarjev, ki so padli do zadnjega moža. Včeraj pa je neka finska skupina odrezala od ostalih sovjetskih oddelkov neko močnejšo sovjetsko skupino, ki ne more dobiti ne hrane in ne streliva. Do zdaj je padlo že nad 1500 obkoljenih sovjetskih vojakov. Sovražnik skuša z močnimi rezervnimi oddelki rešiti ta oddelek in je pri tem že izgubil nad 900 vojakov. Tako so imeli Sovjeti v zadnjih 24 urah 2400 mrtvih.

četam objavil, da sestavljajo čete osme armade cvet angleške vojske. »Popolo di Roma« piše, da je po neuspešnih te angleške armade ta izjava zelo značilna. Ritchie v spomenici res pravi, da je osem armada prva angleška armada, ki je prešla v ofenzivo, pozabil pa je dodati, da se je morala najprej ustaviti, nato pa zbežati kakor ostale armade Njegovga Velikanstva pri Dunkerqueu, na Kreti, v Cirenajki in v Birmi.

Nemški letalski general o Malti

Berlin, 8. maja. AS. Nemški letalski general Quade je danes objavil v listu »Börsen Zeitung« članek o letalski ofenzivi na Malto, kjer opisuje obrambne naprave ter trdijava, iz njegovega popisa izhaja, da se ni čuditi odporu, ki ga nudijo ta trdnjava. Vojaški cilji so razpršeni na 300 kvadratnih kilometrov velikem površju. Otok je skalovit in je polno podzemskih rovov ter kavern, kjer so urejena skladišča, kamor so premeščene tovarne, ki lahko opravljajo svoje delo kakih 10 metrov pod zemljo, kjer so tudi številna letališča, ladje-

delnice ter skrivališča za podmornice. Ves ta sistem podzemskih rovov je velika ovira za letalsko ofenzivo. Trdnjavo je mogoče uničiti le v celih vrsti dolgih in vztrajnih napadov. Navzlic tem težavam pa je letalstvo Osi že doseglo velike uspehe.

Malta je kot letalsko oporišče že popolnoma neutralizirana. Otok ne more več dobiti pomoči in živil od zunaj, kar polagoma vpliva na odpornost branilcev. Že to dejstvo samo ni nikakršna malenkost, če pomislimo, da je na Malti nad 200.000 ljudi.

Čilenski predsednik dobil važna pooblastila

Santiago, 8. maja. AS. Senat je odobril zakon, ki daje važna pooblastila predsedniku republike, da sme sklicati obrambni svet ter proglasiti stanje v posameznih pokrajinah ali v celih državah zaradi zunanje nevarnosti ali notranjih neredov.

Santiago, 8. maja. AS. Senat v Santiagu de Chile je odklonil predlog nekega komunističnega senatorja, ki je zahteval prekinitev diplomatskih odnošajev z državami Osi.

Madžarska pretrgala diplomatske zveze z Južno Ameriko

Budimpešta, 8. maja. AS. Uradno poročajo, da je madžarska vlada pretrgala diplomatske zveze z Brazilijo, Urugvajem in Paragvajem. Madžarski podtajnik za zunanje zadeve je včeraj sporočil ta sklep brazilskega poslaniku v Budimpešti. Madžarskim poslanikom v Montevideu in Assuncionu je bilo naročeno, naj obvestijo o tej madžarski odločitvi vlade, pri katerih zastopajo Madžarsko in naj zahtevajo potne liste. V političnih in časniškarskih krogih madžarske prestolnice z zadovoljstvom razpravljajo o tej novici in poudarjajo, da vladni sklep ustreza načelom o tesnem sodelovanju s silami Osi. Govornik zunanega ministrstva je snoči izjavil, da je madžarska vlada zvesta načelom

lom trojne zveze in da nikakor ne mara imeti odnosov z državami, ki so se izrekle proti silam Osi.

Guverner Malte odstopil

Lisbona, 8. maja. AS. Iz Londona uradno poročajo, da je guverner Malte, sir William Dobbie, podal ostavko. Na njegovo mesto je bil imenovan lord Gort.

Lisbona, 8. maja. AS. V londonskih krogih izjavljajo v zvezi z ostavko guvernerja in vrhovnega poveljnika Malte sira Williama Dobbieja, da je bil zelo izčrpan zaradi naporov pri obrambi otoka, ki je doživel 2500 letalskih napadov. Isti krogi pripominjajo, da je njegov naslednik lord Gort, ki je bil že poveljnik angleških čet v Franciji. Dozdaj je bil lord Gort generalni guverner Gibraltara.

Podmorniška vojna se bo poostrila

Zeneva, 8. maja. AS. Londonski dopisnik lista »Gazette de Lausanne« poroča, da so v pristojnih angleških krogih prepričani, da se bo podmorniška vojna v bližnji bodočnosti poostrila. Uspehi, ki so jih dosegle podmorniške sile v poslednjih treh mesecih ob ameriških obalah zadajajo Anglosaksoncem hude skrbi, ko vidijo, kako naglo se jim krči število trgovskih ladij. V Londonu tudi mnogo razpravljajo o težavah letalske vojne. Bombardiranja Exetra, Batha in Yorka so gotovo napravila porazen vtis, če se je ministru za letalstvo zdelo potrebno, da izjavi, da to sovražnikovo delovanje ne bo zmanjšalo delovanja angleškega letalstva.

Razdelitev železniškega parka bivše Jugoslavije

Sofija, 8. maja. AS. V Sofiji je končala svoje delo mednarodna komisija za razdelitev železniškega parka bivše Jugoslavije. V komisiji so bili zastopniki Italije, Nemčije, Bolgarije, Madžarske in Hrvaške. Znatel del vagonov in lokomotiv je bil dodeljen balkanskim državam.

Manevri v Angliji

Stockholm, 8. maja. AS. Londonski dopisnik lista »Svenska Dagbladet« poroča, da so bili na Angleškem pred nedavnimi manevri, pri katerih naj bi se pokazala pripravljenost angleške obrambe za primer nasprotne invazije. V Bristolu je trajal čelih 24 ur navidezni letalski napad, ki so mu sledile polnične borbe. Nekatere mestne četrti so bile popolnoma izpraznjene.

Razstava o »Sovjetskem raju« v Berlinu

Berlin, 8. maja. AS. Včeraj popoldne so zastopniki tujega tiska obiskali od sile zanimivo razstavo, ki jo bodo za občinstvo odprli danes. Razstava je najzvestejše ogledalo »sovjetskega raja«. V prvi razstavni dvorani prikazujejo neizčrpne vires naravnost bajnega bogastva neizmerne dežele, ki je bila stoletja skoraj čisto odrezana od ostalega sveta in je nekajkrat postala najnevarnejša »Protievropa«. Najhuje je evropsko-azijski vzhod grozil Evropi v zadnjih dvestih letih, od tedaj, ko je prišel na oblast boljševizem. V naslednjem paviljonu, nad katerim je napis: »Judovstvo in krvočolna norost«, si človek lahko ustvari sliko, kako se je semitski gnev razbeesnel nad nesrečnimi ljudskimi množicami, ki so potrpežljivo prenašale judovske izkoriščevalce. Velik del razstavljenih stvari, ki razodevajo žalostna dejanja Judov pod sovjetskim režimom, so prinesli iz muzeja v Nikolajevsku, mesta, ki je, kakor znano, od lanskega poletja v nemških rokah. Prirediteljem se ni bilo treba preveč priza-

devati, da bi položaj prikazali v pravi luči. Na lepem prostoru so prikazali slovite Potemkinove vasi, katerimi je Stalin znal tako zelo slepiti evropski zahod. Za številnimi razstavljenimi stvarmi se skriva žalostna resnica. Na razstavi na primer je z vso natančnostjo prikazan kolhoz, v katerem se vidi kmet, ki živi življenje pravega sužnja v vsej njegovi neverjetni primitivnosti. Posebno učinkovit je posnetek, narejen na ulici v Minsku. Vsaka njegova podrobnost popolnoma odgovarja resničnosti in so jo prinesli v Berlin iz bivše ukrajinske prestolnice.

Najgloblji vtis pa naredi na obiskovalca razstave tisti paviljon, ki je posvečen delovanju GPU, nič manjšega pa v dvorani, kjer prikazujejo najodobnejše sovjetsko orožje. Na podlagi tega človek lahko dobi najjasnejšo sliko o smrti nevarnosti, v kateri je bila Evropa, ter vsak lahko spozna, kako pravilno se je bil Hitler odločil, da je lanske poletje pravočasno nastopil proti tej groznji.

Trgovinski minister obišče Bolgarijo

Sofija, 8. maja. AS. Na povabilo bolgarske vlade bo prihodnji teden obiskal Sofijo italijanski minister za izmenjave in valute. Minister bo nekaj dni uradno prebil v Bolgariji.

Angleška križarka »Edinburgh« potopljena

Rim, 8. maja. AS. Angleška admiraliteta sporoča, da je bila potopljena 10.000tonska angleška križarka »Edinburgh«. Reuter dodaja, da je bila križarka »Edinburgh« zadeta že 13. aprila, pa je vendar ostala na površju in krenila proti Angliji. 2. maja pa je bila ponovno napadena in se je potopila. Napad so izvedli trije nemški rušilci. Do potopa je prišlo v Lednem morju.

Poostrena določila glede streljanja talcev

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino in Poveljnik XI. Armadnega Zbora na podlagi razglasa z dne 24. aprila 1942-XX, glede na to, da se je zločina delavnost komunistov povečala z grožnjami in z izvajanjem terorističnih in sabotažnih dejanj, z ugrabljanjem oseb ter na splošno z dejanji, ki omejujejo osebno svobodo,

dajata na znanje:

Če bi se od danes dalje zagrešila teroristična ali sabotažna dejanja kakršne koli vrste ali zločin proti osebni svobodi, in bi se v 48 urah po zločinskem dejanju ne izsledili krivci, bodo ustreljene osebe,

o katerih se je ugotovilo, da so pristaši komunizma ali da zagotovo podpirajo državnim oblastvom protivno delovanje.

Prav tako se bo postopalo, ako bi se osebe, v slučajih zločinov proti osebni svobodi, ne izpustile tekom 48 ur po izvršenem zločinu.

Olseg represalij se določi v razmerju s težo izvršenega zločina in se objavi z lepakom.

Ljubljana, dne 6. maja 1942-XX.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli.

General Poveljnik XI. Armadnega Zbora:
Mario Robotti.

Ne nasedajte komunističnim grožnjam

Ljubljana, 8. maja.

Ko je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino preteklo nedeljo govoril zbranim zupanom, je opozoril na to, da se je zločina delavnost komunistov povečala z grožnjami in z izvajanjem terorističnih in sabotažnih dejanj, z ugrabljanjem oseb ter na splošno z dejanji, ki omejujejo osebno svobodo,

Ob tej priliki je rekel, da se mora nova pokrajina z vsemi svojimi silami in močnimi udeležiti tega napora in dati za tisto, kar prejema, v zameno delež svoje proizvodnje in svoja naravna gospodarstva. Bilo bi dejansko smešno misliti, da bi nova pokrajina mogla samo porabljati, ne pa pri tem na kakršen koli način sodelovati pri svoji lastni ohranitvi.

Ljubljana lahko razpolaga z lesom, premogom in drugimi rudniškimi proizvodi. Zato naj čimbolj sodeluje pri ravenotetju svojega proratuna in naj zato čim več nudi, kar more, in sicer ne zaradi tega, ker Italijani potrebujejo ta mali prispevek, ampak da si vsaj deloma pridobi tisto, kar Italijani dajejo temu prebivalstvu, da lahko živi.

Pri tem se ne sme pozabiti, da lakota ne bi bila nikomur prizanesla, če po zasledbi italijanske oblasti ne bi prevzela skrbi za prehrano in če ne bi dala prebivalstvu drugega, kot samo tisto, kar pokrajina sama pridelava. Zaloge v Ljubljani bi bile tedaj zadostne za prehrano prebivalstva komaj za mesec dni. Treba je to povedati danes, ko partizani opozarjajo prebivalstvo, da naj ne prideluje in da naj dela tako, da pokrajina na noben način ne bi sodelovala pri lastni ohranitvi.

Dobro je, da prebivalstvo ee, in da si ohrani v spominu, da odseki, ki ne bodo dali ničesar, tudi ničesar prejeli ne bodo. Naj se zaveda tisti, ki posluša partizanske grožnje, da tisti, ki ne dela, tudi ne je, kajti če gozdarji, rudarji, železničarji, prevoznice osebe in delavci ne bodo dajali potrebnega deleža pri delu in da zato pokrajina ne bo dajala zamene za tisto, kar prejema, njihove družine ne bodo imele žita, moka, masti, ostale bodo brez živil, ki jih je treba pripeljati sem iz Italije. Ni pravično odzemanje delovnega in zdravemu prebivalstvu in nato dajati tistim, ki ne store ničesar, da bi si to zaslužili.

Partizani groze Slovincem z maščevanjem, ljudem in njihovem imetju, in s tem razkrivajo svoje temne nagone, ko hotejo po vzgladu potrebnega komunizma uničiti rod, ki je iste krvi.

Oblasti so izdale take ukaze, da bo za vsako zločinsko dejanje izvedena najhujša represalija proti komunistom in tistim, ki so jim naklonjeni; ti pa so v rokah oblasti in so v največji meri priznani, ali pa so znana njihova žustva. Proti zločinom mora biti zakon neumljiv in bo tudi do skrajnih posledic. Kri, ki bo prelila, bo obremenjevala komuniste, ki so to prelivanje krvi hoteli.

Gospodarstvo

Uspeh podpisovanja 5% bonov

Minister za finance ter guverner Italijanske banke, ki je predsednik konzorcija za oddajo 5% blagajniških bonov s premijami, katerih zadnji rok izplačila je 15. april 1951, sta sporočila Duceju, da je skupna vsota podpisov tega posojila dosegla 24.541.387.500 lir, kar pomeni 4.311.221.500 lir več, kot je dalo podpisovanje sličnih bonov septembra lani.

Uspeh operacije je pripisovati celostni pripravi hranilcev vseh vrst. Kot pri prejšnjih emisijah so se sedanje emisije udeležile tudi Libija in Italijanska posestva v Egejskem morju, dočim je bil obhuten prispevek dan tudi v novih anektiranih pokrajinah, kar je vredno posebnega poudarjanja zaradi svojega velikega pomena.

Seznam in točke čevljev

Z ozirom na okrožnico Visokega Komisariata z dne 13. IV. 1942, VIII. No. 30-143-1942 o ureditvi prodaje civilne obutve in o izpremenitvi šeste skupine tabele A, priložene naredbi Visokega Komisariata z dne 8. II. 1941 Sl. list št. 512-90-1941 se odreja, da predlože industrijska, obratna, veletrgovska, trgovska podjetja obhodne trgovine zastopstva in ekkladišča na tuj račun Trgovinsko industrijske zbornice v roku do 20. maja t. l. prijavo zaloga obutve, ki so jo imela na dan 2. aprila 1942-XX, uporabljajo pri tem obrazec »Seznam in točke obutve po priloženem vzorcu.

Obrazec da tiskati in ga porazdeli Trgovinsko industrijska zbornica, ki sme zahtevati povračilo odnosnih stroškov v sporazumu z odnosnimi sindikalnimi organizacijami. Prijavo morajo sestaviti dotičniki sami, upoštevajoč načela za sestavo prejšnjega inventarja »Seznam in točke« (okrožnica Visokega Komisariata VIII No 4776-107 z dne 24. II. 1941, VIII. No. 4776-138 z dne 1. II. 1941, VIII. No. 4776-150 z dne 5. II. 1941). Prijavo je treba predložiti v treh izvodih naravnost Trgovinsko-industrijski zbornici.

Po en izvodi se prijavitelcu vrne z vizumom zbornice, ki je prijavo sprejela.

Trgovinsko industrijska zbornica vpošlje po en izvod prijave osrednjemu statističnemu uradu za prehrano in industrijsko potrebnost v Rimu, via Balbo, št. 14, držče se pri tem navodil, ki jih bo urad še izdal.

Proti kršitelcem se uporabijo zakonite sankcije.

Letni pregled motornih vozil

Urad za civilno motorizacijo Visokega Komisariata bo objavil v dneh, navedenih nižje, redni letni pregled motornih vozil (osebnih in tovornih avtomobilov, priklopnikov, motociklov itd.), in sicer na Vrhniku, v Logatcu, na Rakeku, v Cerknici, Starem trgu, Kočevju, Ribnici in v Velikih Laščah. Namen tega pregleda je izstavitev novih (dvo-

300.000 parov delavnih rok iz Italije je zaposlenih v Nemčiji

Izhod deslovne sile iz države v inozemstvo je tvoril vedno važno poglavje v italijanskem gospodarstvu. Tudi potem, ko je fašizem prevzel vodstvo države v svoje krepke roke ter je z velikopoteznimi in dalekovidnimi reformami silovito dvignil razmah gospodarstva, zlasti industrije, so si številne množice italijanskih delavcev iskale kruha v inozemstvu. Seveda, če bi bila doba miru trajala še nekaj let, bi tudi v tem pogledu nastala velika izprememba. Z razvojem lasine industrije in ostalih gospodarskih panog, še bolj pa z ustvaritvijo obsežnega imperija v Afriki, bi bila Italija tako razvila potrebo delovnih rok v svojem lastnem območju, da bi začele celo primanjkovati. Fašizem je tudi to predvideval ter je zaradi tega tudi z vsemi sredstvi stremel za pomnožitvijo prebivalstva v državi.

Z vstopom države v vojno je seveda potreba po delovni sili močno narasla. Na eni strani se je ustanovila cela vrsta novih industrij, dočim so ostala podjetja, ki izdelujejo za vojne potrebe važen material, svoje obrate močno povečala, na drugi strani pa so vojaški vpoklici znatno razredčili vrste zaposlenih delovnih slojev. Kljub vsemu temu pa se dosedaj še ni pokazalo v Italiji v nobeni gospodarski panogi pomanjkanje delovnih sil — niti v industriji, niti v rudarstvu in tudi ne v poljedelstvu. Nasprotno, država je še vedno razpolagala s tolikimi rezervami, da je lahko zelo velikopotežno priskočila na pomoč svoji velikemu Nemčiji. — Največ jih seveda dela v vojni industriji, zlasti v kovinski ter v ladjedelniški panogi. Zelo velik odstotek tvorijo tudi gradbeni specialisti, zlasti židarji, ki so v Nemčiji posebno cenjeni in zaželeni, saj je italijanski gradbeni delavec znan po vsem svetu. Precejšnje število je zaposleno tudi v nemškem poljedelstvu, posebno v vrtnarskih obratih.

Italijanski delavci, ki so zaposleni v Nemčiji, uživajo tam popolnoma iste pravice, kakor jih imajo nemški delavci — iste plače, isto socialno zavarovanje, iste pogoje v prehrani itd. Vse to jim je zajamčeno v posebni pogodbi, ki jo vsak podpisuje pred odhodom v tujino. Pogodba mu jamči tudi pošiljanje določenega dela zaslužka v domovino. Ta delež je razmeroma visok ter omogoča delavcem vzdrževanje rodbin doma, za državo pa pomenja dobrodošel prispevek v njenih obračunih z Nemčijo. Država seveda budno pazi potom svojih posebnih organov, da je delavstvo, ki je zaposleno v Nemčiji, v resnici tudi deležno vseh dobrin, ki so mu po pogodbi zajamčene, na drugi strani pa skrbi na vzoren način tudi za notranje, du-

jezičnih) prometnih knjižic, imatrikulacija in nato sledeč vpis v Javni avtomobilski register. Laestniki za leto 1942-še nepregledanih motornih vozil prejmejo za določeni dan in čas pismena vabila. Vsi oni, ki morebiti vabila ne bi prejeli, pa se pozivajo, da se ob istem času prav tako predstavijo komisiji in prinese s seboj stare jugoslovanske listine, kot prometne knjižice in drugo. Zoper imetnike motornih vozil, ki se ne bi odzvali, bo uveden postopek po čl. 13 odredbe št. 96 z dne 10. septembra 1941.

Gornji pregled se vrši po temle razporedu: na Vrhniku, pred kolodvorom — mesto v tork, 12. maja t. l. ob 8. uri; — v Logatcu, pri kolodvoru, v tork 12. maja 1942. ob 10.30 uri; — na Rakeku, pri kolodvoru, v tork 12. maja ob 12.30 uri; — v Cerknici, pred gostilno Zumer, v tork 12. maja ob 14.30 uri; — v Starem trgu, pred gostilno Kovač, v tork 12. maja ob 16. uri; — v Kočevju, pri kolodvoru, v petek 15. maja 1942 ob 10. uri; — v Ribnici, pred gostilno Arko, v petek 15. maja ob 14. uri; — v Velikih Laščah, pred hotelom »Vatikan«, v petek 15. maja ob 15.30 uri.

Drobne gospodarske

Kreditni zavod za trgovino in industrijo v Ljubljani je imel 7. maja t. l. svoj XXII. redni občni zbor. Sprejeti so bili vsi predlogi, ki so bili že svojčas objavljeni tako glede čistega dobička in dividende, kakor glede ostalih točk. Všteví lanskoletni prenos znaša čisti dobiček poslovnega leta 1941. 1.008.544,88 lir, ki bo razdeljen po dosedanjih načelih. Dividenda je bila določena na 10 % netto.

Občni zbori. Zveza slovenskih zdrug v Ljubljani 25. maja ob 10 v dvorani Kmetijske družbe; D. d. J. Blasnik nasl., univ. tiskarna itd, v Ljubljani 23. maja ob 17.

Podružnica Banke di Roma. Poročali smo že, da je Banka di Roma, ena največjih italijanskih bank, sklenila odpreti svojo podružnico v Ljubljani. Sedaj je pričakovati v kratkem, da bo podružnica te banke v Ljubljani odprta in sicer na Marjiniem trgu. Podružnica banke bo v prvi vrsti zbirala prihranke pripadnikov Oboroženih sil, kot poroča agencija Stefani.

Obtok bankoveev v Zedinjenih državah. Obtok bankoveev v Zedinjenih državah se je v teku lanskega leta zvišal za okoli 30% in sicer od 8,8 na 11,5 milijarde dolarjev. Največji del povišanja je pripisovati zadrževanju gotovine. Te vsote cenijo na 2 milijardi dolarjev, v čemer pa je všteto tudi mnogo bankoveev, ki so ostali v inozemstvu. Zadrževanje dolarjev je pripisovati veliki splošni negotovosti zaradi vojne in pa zaradi strahu, da bi morali upniki den. zavodov podpisovati velike vsote vojnih posojil.

Angleška posojila begunskim vladam. Po poročilu agencije Stefani je angleška vlada v finančnem letu 1940-1941, ki je trajalo do 31. marca 1941, dovolila zaveznikiškim vladam, ki so pribežale v London, posojil za 75,564.616 angl. funtov.

Ustanovitev prisilne delavnice v Ljubljani

Kdor se je pred dobrimi štiridesetimi leti sprehal od Ljudskega doma po Strelški ulici naprej do Gruberjevega prekopa, pač ni na levi strani naletel na nikake vile in hiše, tako na gosto posejane in postavljene, kakor so baš sedaj, ko je že popolnoma zazidana površina vse do nekdanje domobranske vojašnice. Vstale so se tu njive za njivo, travniki za travnikom. Stala je na levi strani takrat edino le »Elizabetna otroška bolnišnica«. Mnoge hiše na Poljanah bi bile vredne, da bi jih kronist očrtal in podal njih zgodovino.

O cukrarni je bilo že mnogo zanimivega napisanega. Pred prvo svetovno vojno so dolga leta v tem starinskem poslopu bili nastanjeni tudi oddelki vojaštva, v prvi vrsti rekruti in rezervisti. Kakšno je bilo včasih vpitje in drenje tam na pro-

storu pred cukrarno! Rekruti in rezervisti ali »buri« nazvani so tokli »maršajnc«, fratjarji, kaproli in »cugifererji« pa so se nad njimi drli ko obešeni. V nizkih sobah cukrarne v oddelku proti Ljubljani so rekruti in rezervisti spali. Bila je stroga disciplina. Človek je neko nedeljo opazoval, kaj vse je moral rekrut prestati, predno je dobil ob g. kaprola dovoljenje za izhod. G. kaprol se je bil popoldne stegnil po slammjaci, trdo natrpani. Dvignil se je naenkrat in zavpil: »Generaldecharge!« In vsi rekruti od prvega do zadnjega so morali v teku prihiti do kaprolove postelje in vsi hkratu dvigniti vkišku žveplenke. Ko je nato ko. mandiral: »Feuer!« So morali kaprolu vsi naenkrat prižgati cigaro, viržinke. Če ni šlo v redu, so morali ponoviti in to včasih po trikrat in še večkrat. Desetnik ali »kaprol« je nosil dve zvezdi pod vratom.

Ko človek krene od cukrarne ob bregu Ljubljane, pride kmalu do prisilne delavnice, hiše, ki je bila strah in groza vsem delomržečem. Stari sodniki pripovedujejo razne zgodbe o zločincih, delomrznih in potepuških tipih, ki so bili na sodišču obojseni za več let v prisilno delavnico. Poklekovali so pred sodnike, vili roke, molili, kleli in se rotili: »Rajši deset let ječe, ko tam tri leta!«

Ze Rimljani so obojsali delomržeče in postopaje na prisilno delo, »dalmatio in metallum«. V srednjem veku so bila izdana tako-le okoli l. 1440 prva navodila za pobiranje beračanja in potepanja. Po mestih so preganjali berače posebni policaji, ki so jim rekli »Bettelvogt«. Tudi v Ljubljani je posloval in nadziral berače tak policaj. Berači so se gasilno bali in v njih žargonu se je ta mož imenoval »pucc«. Kakor hitro so ga zapazili, so že sporočili naprej: »Puel! Puel!« (Zanimive podatke o njih je podal n. pr. Gross v »Leitfaden für Untersuchungsrichter«). In najbrže pride priimek Puc od te besede. Puci so bili torej nadzorniki beračev. Pozneje so začeli ustanavljati za delomržeče in berače posebne zavode, prisilne delavnice.

Idejni ustanovitelj ljubljanske prisilne delavnice je bil cerkveni dostojanstvenik, rodom Ljubljancan. Bil je to 23. julija 1756 rojeni Lovrenc Franc pl. Schleuderbach, ki je kot kanonik umrl v Ljubljani 31. oktobra 1835. V svoji oporoki je določil poleg nekaterih volil vse ostalo premoženje za zidanje prisilne delavnice. Zapuščina je vrgla 14.633 goldinarjev. Mestna občina pa je pridobila do 15.000 gld. vreden Gadnerjev mlin z zemljiščem. Mnogi so pripevali primerna darila, tako da se je osnovna glavica zvišala na 15.176 gld. V oporoki je bil določen rok 10 let za zidanje tega zavoda in občina se je končno požurila, da je izpolnila ta rok. Stroški zidave prisilne delavnice so bili preračunani na 56.000 gld. Podjetnika Benjamin Pichler in Miha Starc sta prevzela zidarska dela. Vsi stroški so končno znašali 65.232 gld. Uradno oznanilo z dne 18. rožnega cveta 1847 veli med drugim: »Saposkušnijska naprava delavnica sa Kranjsko deshelo pri sv. Vincencu v Ljubljani ni kraj strahovanja, marveč policajca hiša poboljševanja je.« V to hišo so bili kot »pokorivniki« poslani razuzdani postopači, lenuhi in zanikerniki. Prisilna delavnica je bila namenjena svoji nalogi 15. oktobra 1847 in je delovala do 1. junija 1920, torej dobrih 73 let. Sedaj se tam nahaja zavod za umobolne. Po ustanovitvi prisilne delavnice so bila dozidana še razna druga dodatna posojila in so končni stroški znašali 173.780 gld. Prisilna delavnica je bila drugače aktiven zavod. Njena premoženje je raslo od leta do leta. Tako navaja poročilo deželne odbora kranjskega za l. 1897, da je čista imovina zavoda znašala 159.807 gld.

Visoki komisar je odredil, da morajo v soboto, 9. maja, na obletnico ustanovitve Imperija, na vseh javnih poslopih viseti zastave od zore do mraka. — Ta dan delajo vsi javni uradi normalno, enako tudi zasebna podjetja.

Opozorilo kmetovalcem!

Kmetovalci, ki imajo svoje bivališče znotraj kontrolne črte, ki zajema mesto Ljubljano, a svojo zemljo izven te črte, pa doslej še niso dobili propustnic, da bi mogli obdelovati zemljo, naj se zglasijo v pisarni Združenja kmetovalcev Ljubljanske pokrajine, Ljubljana, Gosposvetska cesta 2-I. Zaradi izpolnitve prošnje naj prinesejo s seboj tudi svojo sliko.

iz Hrvatske

Na Hrvatskem so sprejeti v državno službo: 1. Sodniki in sodni nameščenci: Alojz Šmid v Krizevcih, Rajko Alt v Bihaču, Franjo Oblak v Bijeljini, Josip Makuc v Bosanski Krupi, Franjo Pirhavec v Maglaju, Adolf Bervar v Mostarju, Stanislav Kronabetfogel v Jajcu, Rudolf Lah v Nevsinjju, Josip Gregoric v Varcar. Vakufu: 2. Profesorji in učitelji: Franc Rojšek v Senju, Matilda Močnik v Rasnem, okr. Mostar, Bruno Pancelj v Dužicah pri Sisku, Marija Šega v Studencu, okr. Ljubuški, Stefan in Anka Fras v Belaju pri Karlovcu, Josip Zega v Bihaču, Jelka Zega v Zavalju pri Bihaču, Ljudmila Leban v Voj. Osijeku pri Krizevcih, Danica Mladovan v Dinovcih pri Ljubuškem, Antonija Rupnik v Vracah pri Zenici, Amalija Skok v Sarajliji pri Tomislavgradu, Oton Skendar v Zrnu — Dvor na Uni, Slava Razlag v Otočcu, Anica in Stanko Vičić v Zvirovicah, okr. Ljubuški, Josip Zupan v Ružičah, okr. Ljubuški, Janko Fabič v Grudah, okr. Ljubuški, Neža Kozoderc v Brišniku — Tomislavgrad, Alojzij Ban v Grubišnem polju, Viktorija Poberaj v Ildiju pri Sarajevu in Vladimir Cvetko v Neumu pri Caprini. 3. Pri Zavodu za kolonizacijo so nastavljeni: Ivan Rojnik v Zagrebu, Anica Zlebnik v Zagrebu, Ivan Deželak v Zagrebu in Vinko Hrastnik v Osijeku.

Misijonska družba sv. Petra Kloverja je priredila v nedeljo, dne 3. maja ob sedmih zvečer v cerkvi sv. Petra misijonsko proslavo. V nabito polni cerkvi je navduševal ljudi za misijone dubrovniški škof dr. Carevič. Slovese večernice je pa imel v okviru te proslave kanonik dr. Jože Mirt.

Po vseh zagrebških cerkvah so vsak večer ob sedmih majniške pobožnosti z molitvami, da bi Kraljica miru izposila človeštvu pravi božji mir. Pri majniških pobožnostih so vse cerkve nabito polne.

V nedeljo, dne 10. maja, priredijo ob štirih popoldne v franciški dvorani na Kaptolu salezijanski gojenci pod vodstvom dr. Jerka Grzinića proslavo 25. obletnice škofovskega posestvenja sv. Očeta Pija XII. Pri proslavi bo sodeloval tudi orkestralni zbor hrvatskega državnega gledališča.

V ponedeljek, dne 11. maja, priredi Hrvatska glasbena akademija koncert, na katerem bodo nastopili učenci visoke šole v tečaju operne korepeticije prof. Božidarja Kunca. Na programu so razni verski napevi in dvospevi.

Prošnje za sprejem v hrvatsko državno službo je treba odsedaj po najnoviši odredbi predsedništva vlade pošiljati na prosvetno ministrstvo. Prošnji morajo biti priloženi vsi potrebni dokumenti. V njej mora prosilec tudi izjaviti, da je disciplinsko in kazensko odgovoren za vse navedbe v prošnji.

Vsa gledališka društva v Zagrebu so ob obletnici obstoja Neodvisne države Hrvatske vzdala Poglaviniku spominsko ploščo v prostoru hrvat-

skega državnega gledališča. Istočasno so gledališki igralci ustanovili tudi sklad za podpiranje ostarelih in siromašnih članov.

Prijava obvez napram inozemstvu. Do 30. aprila morajo vsa podjetja in privatniki prijaviti svoje terjatve napram inozemstvu Hrvatski državni banki.

iz Srbije

Zatiranje vodnih podgan v Banatu. Raz...

varovanja številnih nasipov v Banatu, ki varujejo prostrana polja pred poplavami, so oblasti izdale navodila vsem občanom in ostalim državnim in samoupravnim uradom za zatiranje vodnih podgan. Za vsako pokončano vodno podgano bodo občine plačevale 50 dinarjev nagrade. Kdor pa ne bi hotel sodelovati pri tej akciji, bo kaznovan z denarno globo 1000 dinarjev.

V Kragujevac je prispel nov okrožni načelnik Dušan Popović, ki je dosedaj zavzemal položaj okrožnega načelnika v Sabcu. Okrožni načelnik Milan Kalabić, ki je bil od ustanovitve okrožij v Kragujevacu, je odšel v istem svojstvu na novo službeno mesto v Požarevac.

Niš je dobil novega župana. Za župana v Nišu je imenovan ravnatelj tamkajšnje prve moške gimnazije Jovan Cemerikič.

Za vršilec dolžnosti predsednika Uprave za zaščito industrijske svojine je z odlokom srbske vlade postavljen Andrija Bogdanović iz Belgrada.

V Banat je pred kratkim odptoval okoli 300 srbskih siromašnih otrok. Radi okrepitve bodo ostali otroci dalje časa v posameznih banatskih krajih.

Uradno je dajanje pravnih nasvetov delavcem in delojemalcem. Srbska delovna skupnost je pri vseh svojih krajevnih edinicah ustanovila posebne urade, ki dajejo pravne nasvete tako delavcem, kakor tudi delojemalcem.

Osrednji urad za kožo v Belgradu je pozval vsa tista industrijska podjetja, ki so iz kateregakoli razloga ustavila svoj obrat, da morajo kožni centrali takoj prijaviti vse gonilne jermene.

»Srboput«, srbski polovalni urad v Belgradu, že pošlje in prodaja vozne listke za vse proge v Srbiji in za potovanje v inozemstvo. Urad posluje v prostorih prejšnjega »Putnika«.

Ustanovitev ljudske knjižnice v Belgradu. — Srbsko prosvetno ministrstvo je pričelo izdajati ljudsko knjižnico, ki bo služila predvsem kmečkemu ljudstvu kot pouk za boljše obdelovanje zemlje, razen tega mu bo pa nudila tudi zdravo nacionalno čtivo. Knjižnico ureja poseben uredniški odbor, v katerem je med drugim tudi inspektor prosvetnega ministrstva Andrej Zeželj.

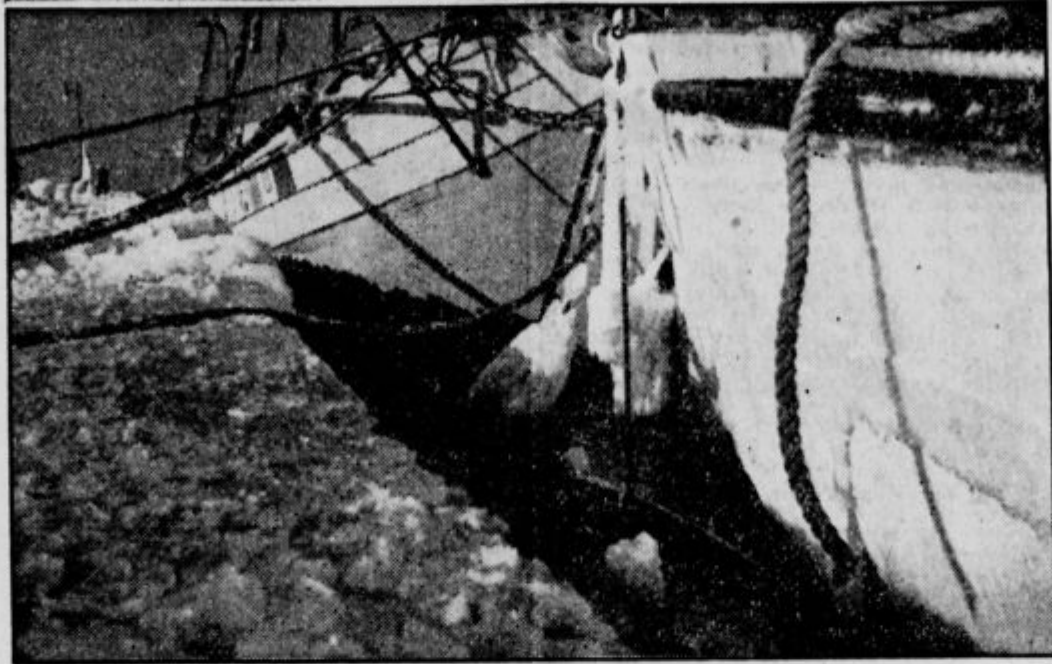
V Leskovcu v Srbiji je umrl Viktor Žnidar. Gospa Zdenka Žikova, dolgoletna članica ljubljanskega gledališča in sedanja članica belgrajske opere, je prejšnji mesec gostovala v praški operi. Z vsemi svojimi nastopi je žela velike uspehe. Po vrnitvi v Belgrad je takoj nastopila v Mascagnijevi operi »Cavalleria rusticana«.

Kadar razsaja burja na Carsu

Takšne zime, kakor je bila letošnja, v Triesteju v resnici še ne pomnimo. Rea je bila leta 1929. tudi huda, mráz je presneto pritisikal, toda trajalo je vse skupaj nekaj tednov, potem pa je bil mir pred zimo in burjo. Letos pa obojega noče in noče biti kraj. Konec marca se je tako lepo nasmejela pomlad, da smo že vsi veseli pokopavali zimo. Pa smo se uželi. April je pokazal svojo muhavost. Dva, tri dni je bilo res lepo sončno in toplo, kakor se spodobi za vreme triestinske pomladi, drugače pa smo imeli vedno dež in burjo, pa burjo in dež. Poslovil pa se je april tako, da nam bo še dolgo ostal v spominu. Zadnja dva dni nam je prinesel pravo zimo. Nenaadoma se je ponovi spet oglašila burja s svojo žalostno pesmijo. Zavijala in tulila je, stresala okna in vrata, pa prinašala v stanovanja mráz, kakor da smo kje sredi januarja, pa ne pred pričetkom maja. Zjutraj so se istrske gore belile v snegu, po mestnih ulicah pa so se v burji lovile snežinke, ki jih je veter zanašal s kraške planote, kjer je snežilo prav zares, saj je obležal sneg od Postumie pa do Sossane ter pobelil že zelene vrhove Monte Re z več decimetrov debelo odejo.

Stari Triestini so letos še posebej opisovali svoje spomine na burjo, zgodovinarji so zbrskali iz preteklosti najbolj »burne« dogodke, vremenoslovci so razlagali, kako ta žudni veter nastaja. In vse to je res zanimivo in nenavadno; za tistega, ki triestinske burje še ni doživel, pa zveni neverjetno. Najbolj nazorno vam pokaže vso silovitost triestinske burje priložena slika, ki prikazuje prizor s trga Dalmazia: mesto je zavito v oblake snega, kakor v gosto meglo, udarci viharja so tramvaj skoraj ustavili, sredi trga pa se nekaj pasantov bori z burjo. Sunek jih je ustavil na mestu, sklonjeni ali čepe čakajo, kdaj bo ponehal, da bodo hitro skočili za najbližji vogal. Ob takih dnevih — včasih divja burja tudi cel teden ali še več, so ulice skoraj prazne, z doma gre le tisti, ki mora in še tedaj gleda, da vsaj kos poti napravi s tramvajem. Nekaj predel mesta so skoraj neprehodni. Zlasti široki trgi so nerodni, ker dobi na njih vihar največjo moč. Posebno na slabem glasu je prostor okrog glavne pošte, kjer se združijo burja z več smeri ter se ji ni mogoče nikamor umakniti. Tu je povzročila že več smrtnih nesreč. Znan je tudi trg pred borzo, potem piazza Oberdan in piazza Dalmazia, najhujše pa vibra burja na prostranem trgu Unità med magistratom in morjem. Čez ta trg si ob takih dnevih veliko ljudi ne upa in tudi tramvaj, ki je izpeljan ob morju, jo je že nekajkrat na tem mestu izkupil. Kar na lepem je sunek vetra vozilo prevrnil. Posebno silno moč pa razvija burja pod Servolo, kjer je pristanišče za izvoz lesa. Deske kar frtijo po zraku in celo debele tramove premetava sem in tja, kadar »pihljak« sapa s hitrostjo do 140 km na uro! Ob obali udarja razburkano valovje čez mole, slana morská pena in megla pršita kakor droben dež po ulicah vzdolž nabrežja, kapljice pa sproti zmrzujejo na tleh, na drevju in na stenah hiš, tako da je kmalu vse skupaj obdano z ledenim oklepom. Na molih doseže ledena odeja višino več decimetrov in traja spet nekaj dni po burji, da se led stopi. Vzdolž prostorov, ki so burji najbolj izpostavljeni, potegnejo mestni gasilci vsakokrat vrvi. Na hodnikih so v ta namen že napravljene posebne luknje, v katere vtaknejo železne kole, ki nosijo vrvi. Vsako hudo burjo občutijo tudi v bolnišnici. Veliko ponorečencev z zlomljenimi udji in drugimi poškodbami, ki so jih dobili zaradi padca, ko jih je prevrnila burja, pripeljejo tja. Vsako leto je tudi nekaj smrtnih žrtev.

Kako nastane burja? Prav za prav ni doma na Carsu, temveč se privije iz doline Vipacco, in sicer v dveh odprtinah ob robih pogorja, ki mu na Carsu pravijo »Na vrhe«. Na tem pogorju je na grebenu več vasi, najbolj znana je S. Giacomo in Colle. Na eni strani pripiha burja preko Storij na Sesano. Sesanci se postavljajo, češ da imajo doma vrata za burjo. Kadar se ujezijo na Triestine, pa jim spustijo burjo v mesto. Seveda Sesanci sami najbolj trpijo pred burjo, ki se zaganja najhujše ekosti sedlo med obema vrhovoma Taborom in Planino, med katerima leži trg. Druga pot burje pa gre skozi S. Daniele del Carsu, od koder se razlije potem po vsem Carsu. Najhujše burjo imajo menda okoli Áiduesine v dolini Vipacco, potem v Prevalu, na Gaberku, vzdolž železniške proge od S. Pietra del Carso do Lesece, kjer varujejo progo posebni leseni plotovi, da burja ne prevrne vagonov, in pa v Triesteju. Burja piha od severovzhoda, v Triesteju pa se tako zmeša, da prihaja včasih kar od več strani naenkrat, kakor se pač odbija od vrhov nad mestom in potem od višin in pa hišnih blokov v

Po hudi burji v triestinskem pristanišču: leden oklep pokriva ladje in nabrežje. Zdi se, kakor da bi imeli pred sabo sliko kakega pristanišča v ledenem morju.

mestu samem. Poleti nas burja le redko obišče, zato pa je tembolj pogost gost pozimi. Nastane pa takole: zrak nad morjem je ponavadi bolj gorak kot nad celino. Toplejši zrak se dviga, nad morjem pa ostane nekaj prazen prostor, v katerega spet silni mrzli zrak s celine. Izmenjava pa se vrši sunkovito in z izredno silo. Veter, ki prihruje po kraški planoti, se z vrha kar vrže proti morju. Nepriljetna je zlasti zaradi tega, ker ne piha enakomerno, temveč udarja v sunkih, ki jim pravijo Tržačani »refolci«. Udarci so vedno nepričakovani ter prihajajo zdaj od te, zdaj spet iz druge smeri, tako da ni zavetja, ki bi bilo pred njimi varno. Najbolj pa so burji izpostavljene seveda ladje.

Prizor na ulici v Triesteju, kadar piha burja.

Kadar zapihá burja, se vse manjše ladje naglo umaknejo v pristanišča, kjer pa tudi niso preveč varne. Valobrání in nasipi ne pomagajo dosti, ker razburka vihar vodovje v pristaniških bazenih prav tako, kakor na odprtem morju. Pristaniška kronika sicer v tem stoletju ne beleži nobenih večjih nesreč, pač pa jih je bilo zato več v preteklem stoletju. Posebno usodna so bila leta 1829, 1832 in 1835. Pred sto leti, februarja 1841, je razbila burja veliko ameriško jadrnico, ki jo je odtrgalo od sidrišča ob molu ter je pri Campo Marzio tresčila v obalo.

Nekaj dobrega pa ima tudi burja. Prav temeljito očisti ne samo ozračje, da postane prozorno ter sega oko v prvih dneh po burji v čudovite daljave, temveč osuši tudi vsa pota in ceste prahu. Zlasti tržaško mesto je po burji tako pometeno, kakor ga ne bi mogla očistiti nobena armada pometačev. Vsa nesnaga, ki se zbira iz mesta in iz kanalov, ki pada iz ladij, gnulo sadije in zelenjava s trga Ponte Roseo in njegovega Kanala, morská trava, ki jo valovje zanaša k obrežju, vse to prekrije bazene ter razširja hud smrad. Pa pride naenkrat burja in v nekaj urah spiha vsu nesnago iz pristanišča na odprto morje, da je voda spet kristalno modra in čista.

Evropa - azijski polotok?

Neznanstveno razmerje mnogih povprečnih izobražencev spriči najvažnejših in najsodobnejših človeških problemov se z ničimer ne očituje tako točno, kot z njih povsem napačnim presojanjem verskega činitelja v dosedanjem razvoju zgodovine v Evropi. Pojma krščanske Evrope ali kake krščanske kulture zanje sploh ni na svetu. Brez pomena se jim dozdeva dejstvo, da so bili samostani v zgodnjem srednjem veku tista torišča, ki sta iz njih izhajali evropska izobrazba in morala. Mogočni verski boji prejšnjih stoletij, križarske vojne, ostrí spopadi med vzhodno in zahodno Cerkvijo, evropski obrambni boji spriči mohamedanstva, hušitski boji, mogočne borbe Karla V. za versko in kulturno enotnost zahodne Evrope, tridesetletna vojna, revolucija puritancev v Angliji: vse to so v njih očeh že izrastki mračnjakega praznoverja ali versko-politično zadržega gospodarska nasprotja.

Tako je postal mnogim od njih pojem »Evropa« dvomljive vrednosti. Vsem tem napol in na četrt izobražencem je Evropa le privescak azijske celine, le zemljepisni pojem.

S tega zmaličenega gledišča se je hočeš nočeš izcimila popolna brezbrzičnost spriči vseh vprašanj, ki so v zdravih dneh naše celine razburjala duhove. Vse to velja prav tako za javno kot za zasebno življenje. Še v stoletjih zgodnjega novega veka so se mogli evropski narodi razdvajati v vprašanju, kakšna da je edina pravilna oblika pri podelitvi sv. obhajila. To je jako razumljivo: sprili so se zato, ker ni bila v nevarnosti samo enotnost vere, ampak tudi duševno-moralna, družabna in politična enotnost Evrope, ki je bila glede na duhovnost in kulturo tvorba Cerkve. Pri tem ni šlo samo za gole formule, marveč za božanstvo Kristusovo, za vso vsebino resnice, za vso oblast resnice krščanstva, za možnost njegovega mogočnega vplivanja na ta, po njem za zmeraj blagoslovljeni del zemlje.

Ko je potem v dobi »prosvetljenstva« neko obledelo bogoverstvo bolj in bolj zabrisalo meje med resničnim, na tradiciji in resničnosti evropskih narodov slonečim krščanstvom, in med navideznim krščanstvom, izhajajočim iz mlahavega čvakanja filozofov, se je utegnulo celó zgoditi, da je Lessing, ki je bil brez dvoma izvrstno podkovan v dramaturgiji, vendar ni bil nikakršen versko-zgodovinski mislec, začel sploh zdvajati o starem evropskem redu glede na verski sostav in je učil, da so vsa enobožna verstva enake vrednosti.

V svoji »Basni« o treh prestanih, dalje v igri »Natan modri« se prikazuje enobožna verstva kot povsem enakovredna. Tu je začela stara Evropa že dobivati pojem »azijskega polotoka«, ki ga dandanes tudi mnogi izobraženci poudarjajo.

Moderno zemljepisje je iznašlo za skupno zemeljsko celino izraz »Evrazija«. Če je zemljepisno ta pojem upravičen, se tu ne bomo pričakali. Glede na verski in kulturno-zgodovinski pomen pa ostane krščanska Evropa (ki se ji mora pristoiti tudi Amerika, odkar je krščanska) samoniklost, le edmesko živeča tvorna oblast, ki je bila njena blesteča se vzvišenost v časih vulkaniških pretresov sicer mimogrede zasenčena, toda nikoli ni mogla biti povsem zatemnjena. Pradavne, vzhodnoazijske kulture utegnje pač vzbujati svoje vrste občudovanje. Vendar brez dvoma ni brez globljega pomena Previdnosti dejstvo, da imamo zelo razširjeno krščansko misijonsko delovanje v Vzhodni Aziji, nimamo pa budističnega misijonstva na evropskih tleh.

ge mesece, so bili tudi aprila zaznamovani izbris prav starih dolgov, glasečih se na krono in svetle goldinarje. Pri 6 nepremičninah je bilo izbrisanih za 18.283 kronskih dolgov, pri neki nepremičnini pa star dolg izza leta 1885 v znesku 2500 gl.

Aprila so bila vknjižena hipotečna posojila za najnižji znesek 583 lir, a pri 2 nepremičninah za vsote 160.000 in 180.000 lir. Najvišja vsota za zaznambo vrstnega reda je znašala 500 tisoč lir. Aprila sta bila pa izbrisana prav malenkostna dolgova v znesku 150 in 250 lir. Za april je dalje zanimivo, da ni bilo nikakih realnih eksekucij zaradi davčnih zaostankov. V nekem primeru je bila predlagana prisilna uprava zaradi 57.750 bivših din. Neko posvetvo pa je prišlo na dražbo zaradi 536.813 bivših din. Tako je slika Ljubljane in okolice po zemljiški knjigi v mesecu aprilu!

V vsako hišo »Slovenca«!

Vknjižbe in izbris dolgov v Ljubljani

Zemeljska knjiga okrajnega sodišča je odprto zrcalo o gospodarskem stanju Ljubljane in njene bližnje okolice. Ze splošen pregled vseh zemljiškookrajnih poslov, ki so bili to leto in posebno letos aprila izvedeni v raznih zemljiških knjigah posameznih katastrskih občin, pokaže, da se na eni strani množe vknjižbe manjših in večjih hipotečnih posojil oziroma hipotečnih kreditov, na drugi strani pa so bili iz knjig izbrisani veliki milijonski dolgovi, največ v bivši dinarski valuti, pa še prav stari, ki datirajo izza leta 1875. do 1885.

Pri zemljiškookrajnem uradu je bilo aprila zaznamovanih 63 predlogov za vknjižbo zastavne pravice oziroma za zaznambo vrstnega reda za razna, od ljubljanskih denarnih zavodov dovoljena in dana posojila in hipotečne kredite v skupnem znesku 4.391.485 lir. Od te vsote je bil dan hipotečni kredit na različne nepremičnine v znesku 2.652.654 lir z zaznambo vrstnega reda v 15 primerih. Bili pa so dalje 4 predlogi, ki so zahtevali zaznambo zastavne pravice za posojila, dana še v dinarski valuti in to za skupni znesek 92.947 din.

Aprila je bilo dalje vložnih 59 predlogov za izbris različnih hipotečnih dolgov in to v raznih valutah. V 2 primerih je bil izbrisan dolg v skupnem znesku 12.920 lir. Pri 50 nepremičninah je zemljiški urad na podlagi izbranih pobotnic izbrisal velikanske posojilne vsote v skupnem znesku 19.722.000 lir. Prav aprila so bili izbrisani res milijonski zneski. Pri neki nepremičnini v mestu je bil izbrisan dolg za 2 milijona din. Na predlog mestne občine ljubljanske je zemljiška knjiga izbrisala hipoteko v znesku 15 milij. din, ki je bila vknjižena na mnogih nepremičninah, lastnih mestni občini. Posojilo je pred leti dovolil občini Zavod za socialno zavarovanje. Kakor dru-

niškega poklica. Sam pravi v uvodu, »besedi, ki ju velja prebrati: »Napisal sem jih za sina... da mu pustim moralno oporoko. Ko bo bral te zapiske, bo videl, s kolikim trudom in kolikimi žrtvami je bila pretkana pogamna volja njegovega očeta, in to ga bo vzdobujalo k dobremu delu.« Šele na pobudo drugih, ki so jih videli, jih je objavil tudi javnosti, o kateri pa je mnenja — v svoji skromnosti — da bo v njih razočarana. Dalje namreč piše: »Nikakor ne mislim, da bi te strani iz dnevnika mogle zanimati dosti ljudi: zdravnikov ne, ker so predaleč od nagibov, ki ponavadi nakrenjejo učenjaka, da gre brat knjigo; navadnega človeka pa tudi ne, zakaj temu se bodo zdele preveč vezane na znanstvene opombe in premišljanja.«

Toda tako prvi, kakor drugi, bodo segli po knjigi, obravnavajoči tak predmet, ki že od nekdaj sam po sebi priteguje vsakega človeka: skrb za zdravje in zdravljenje bolezni, opisano vse z vidika zdravnika, ki ima ogromno prakso, pa tudi lep dar pripovedovanja zgodb. Kdo rad ne poslušá zdravnika, pripovedujočega o čudežih, ki jih napravi nož v odprtem človeškem telesu? Kdo bi si rad ne pridobil novihkušenosti za ohranitev zdravja in da spozna, kdaj naj išče pomoč zdravnika-kirurga? In nekaj vsega tega bo dobil vsak v tem močnem življenjepisu kirurga.

Uvodoma govori veliki kirurg o svoji mladosti in o bedi, ki se začne, ko postane oče zdravnik žrtev poklica, zapušča jo vdovo in tri otroke z željo, naj bo sin »rajski kmet kakor zdravnik«. Po dobroti strica in žrtvi matere ter s svojo nadarjenostjo se prerije skozi šole ter si izbere očetov poklic. Z znanstvenim delom doma in v tujni (München) št. pripori doktorat ter z njim stopi pred — življenje. Najprej nadomestuje zdravnika strica in nam pokaže podobo zdravniške prakse na deželi, ki je v očeh laikov tako zavidanja vredna, sicer pa ena sama velika žrtev. Ker ni mogel začeti s prakso, je stopil na porodniško postajo kot pomočnik. In tako nam najprej opiše v nizu življenjskih zgodb »zgrade in nezgrade v porodništvu«, torej isto snov,

kakor jo obdeluje Burgerjeva v svojih doživljajih. Te zgodbe iz različnih situacij in stanov nam kažejo trpljenje žená in zdravnikov poseg v njihovo življenje in telo, da jim olajša bol in jih reši — če mogoče — smrti. Položaji, kakor jih opisuje (zabavišče, cirkus, predmestni brolg itd.) so prizori, za katere bi bil Majocchiju hvaležen marsikak naturalistični pisatelj, ki išče podobnih stvari. Pa tudi pri Majocchiju so naloteli ti dogodki na dobro pero. Po tej nekajletni porodniški praksi se odloči pisatelj za kirurški poklic, v katerega nas uvede z zanimivim traktatom v nenavadni razvoj kirurške umetnosti, ki je bila svoj čas resda precej mesarska, zdaj pa je »božanska veda in obenem umetnost«. Od razvoja svoje vede, ki se ji vdaja z vso strastnostjo, preide na opis razvoja milanske Velike bolnišnice, ki je zdaj njegovo terišče. Se preden pa naniza zgodbe iz te kirurške prakse, ki so središče knjige, opiše še študijsko pot v Ameriko ter tamkajšnje stanje kirurgije, ki je do skrajnosti specializirano. Nato poda v nekaj poglavjih »rože« zdravniških uspehov, v katerih rezarjev poseg rešuje življenja in prinaša svetlobo bolnikom, nato pa zopet nekaj zgodb o žalostnih primerih, ko človeška znanost ne more rešiti življenj, ter so tudi sicer težave, ki trosijo »trnje« — skrb in trepetanje — na zdravnikovo pot. Nato se s svojim pogledom dotakne vseh važnih trenutkov in dogodkov v zdravnikovem življenju: tako opiše trenutek, ko stoji zavzet pred lurskimi čudeži, poln skeptičizma, pa vendar vere; dalje skrb za bolnico, ki jo je sam povozil z avtom. In je bil v tem primeru on bolnik itd. Zanimive so zgodbe o zdravniških tajnostih, o položajih pri dvojobnih, ki jih obseja, pa jim je moral kot zdravnik prisostvovati; o romanih, ki se pleto med zdravnikom in klientinami ter so nevarni za kirurgovo — srce. Nato svoje zdravniške zgodbe poveže z doživljanjem prve svetovne vojne ob Asiagu in na Soči (v Kojskem) ter Piavi, z znago leta 1918. in — notranjim neredom v povojnih letih (bomba v gledališču v Milanu!). Tu napravi red šele pojav fašističnega gibanja, ki ga Majocchi spremlja s simpatijami. Ze iz milanskega »lokal-patriotizma« posveti poglavje Duceju in papežu

Piju XI., ko je bil še knjižničar v ambrozijanski knjižnici. Nato postavi še lepe spomenike angelu, varuhu bolnikov, sestram in stročnikom, ter zdravnikom — žrtvam poklica, tem mučnikom kirurške vere, med katerimi je bil tudi njegov oče; nato preide še na muko kirurgovo, ki mora sam sebi ugotavljati bolezni, ki mu jih je prenašati. In prav tu odpove marsikomu sila, prenašati pezo do kraja, ter sam poseže vmes, dočim drugi s pomočjo vere junaško gledajo v svoj konec. In — kaj je za njim?

In tu dobi Majocchi jeva knjiga poseben poudarek: v splošnem materializmu kirurgov, ki se smatrajo za inženirje, urejajoče človeški telesni mehanizem kot brezdušno stvar, se z Majocchiem oglašá globoka vera v nadnaravni smisel življenja, v katerega more verovati tudi kirurg. Zakaj vse to strašno trpljenje, ki ga je v življenju več kot vesolja, če nima večjega smisla? In tako se po vseh teh strašnih zgodbah o človeški bedi, ko mu bolezní razjedajo telo, povrne k veri matere, ki je najgloblji smisel življenja izrazila skoraj katekizemsko v stavku: »Prišli smo na svet, da bi spoznavali Boga, ga ljubili in mu služili, da bi ga uživali v drugem življenju.« In zato bi rad umrl z besedami, ki jih je vklesal materi na rob: »Vate, Gospod, sem zapal, ne bom osramočen na vekomaj!«

Tako ima ta knjiga značaj apologetike: apologetike božanske vede kirurgije, ki ji služi Majocchi z vso znanstveno strastjo, ter apologetike zagrobnega življenja duše, ki bo lepše kot to bedno življenje človeškega telesa!

Knjiga, vredna dvakratne cene! Prevod Mirka Javornika je zelo posrečen, vreden posebne omembe tudi zaradi hvalevrednega, a tveganege napora, povedati vse zdravniške izraze — in tukje sploh — lepo po slovensko. Tako je knjiga o zdravniški vedi, katere izrazoslovje je večinoma tuje, izredno čista, skoraj do neverjetnosti, če pa morda tudi do kakšne netočnosti, naj sodijo zdravniki. In draba-laika dela to najboljši vtis, kajti prepričanje dobi, da se tudi tako imenovani strokovni »termini« — izrazi dajo za širše občinstvo razumljivo leposlovno povedati. td.

KULTURNI OBZORNİK

Knjiga zgodb iz kirurgovega življenja

Ljudska knjigarna je izdala v seriji svoje zbirke Naša knjiga kot prvo knjigo letošnjega letnika v zadnji dobi zelo znano knjigo Andreja Majocchi jeva: »Kirurgovo življenje« v prevodu Mirka Javornika (str. 263, vez. 50 lir) S tem smo na našem knjižnem trgu dobili knjigo, o kateri sem prepičan, da bo šla iz roke v roko ter jo bodo ljudje, zlasti še izobraženci, »pžirali«, dasi ni prava literatura. Svoj čas je ista založba izdala Axela Muntheja podobno delo »San Michele« in vsi vemo, da je malo knjig pri nas imelo tako uspeh, kakor življenjska modrost in dobrotá tega slepega zdravnika, ljubitelja živali in človeka. Toda Munthejeva življenjska izpoved spada že v pravo leposlovje, dočim je Majocchi jev življenjepís lepo pisana izpoved zdravnika o svojem delu in doživljajih ter svojem gledanju na svet in življenje, bolj torej napet življenjepís kot umetniška stvaritev. V tem se enači s podobno knjigo, ki jo je izdala svojčas Mohorjeva družba, namreč Katarine Burgerjeve zanimivo delo »Stirikeset let babies«, ki je bila prav tako ena najbolj zanimivih prevodnih povesti tistega leta pri nas. Tako ima naša javnost sedaj priliko brati zopet močno življenjsko knjigo iz zdravniškega sveta ter jo bo prav gotovo brala s tako radovednostjo in s takim pridom, kakor je San Michele ali Stirikeset let babies; da omenjam samo ti dve podobni knjigi iz zadnjih let pri nas.

Majocchi ni pisal knjige koš poklicni literat, temveč kot kirurg, ki bi rad svojemu sinu, študirajočemu medicino, zapustil potek svojega življenja in gledovanje in razumevanje zdrav-

Drobne novice

Koledar

Sobota, 9. maja: Gregor Nacijanski, škof in cerkveni učenik, Herma, spozn.; Beat, spoznavalec; Geroncij, škof.
Nedelja, 10. maja: Matj človeštva; Antonin, škof; Jan. Avilski, spoznavalec; Blanda, sveta žena in mučenica.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrl gospod Julij Huttman. Pogreb bo v soboto, 9. maja ob 5. popoldne v Zal, kapela sv. Jožeta, k Sv. Križu. — Rodbinama Villar in dr. Mauri je umrla gospa mama. Pogreb drage rajnice bo v nedeljo, 10. maja ob pol treh popoldne v Zal, kapela sv. Franciška, na pokopališču k Sv. Križu. Naj jima sveti večna luč! Zalujocih naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Poročila sta se v nedeljo dne 26. aprila 1942 v cerkvi sv. Blaža v Zagrebu g. dr. Stamol Franc, zobozdravnik v Sieku in ga. Zlata Brišnik, bivša trgovka sedaj v Sieku. Priči sta bila g. Loos Jožef, ravnatelj Croatia-Put in g. inž. Dračar. Poročil ju je ravnatelj g. profesor Jakob Richter. Navzoča sta bila tudi gg. Drago Paljago, hrvatski konzul v Mariboru in dr. Turato, hrvatski konzul v Gradcu. Novoporočencema želimo obilo sreče in božjega blagoslova!

Izšlo je

Kirurgovo življenje

od Andrea Majocchia

v zbirki „NASHA KNJIGA“ in v prevodu M. Javornika. Elegančno v platno vezana knjiga stane v prodaji L 50.—. Naročniki na zbirko dobe knjigo dostavljeno na dom. Sporočite morebitno spremembo naslova.

Znamenito delo vam bo odkrilo presenetljive strani iz življenja kirurgov in bolnikov.

Ce hočete dobiti knjigo izredno poceni, se naročite na zbirko „NASHA KNJIGA“.

Zalozba

LIUDSKE KNJIGARNE v LJUBLJANI - Pred Škofijo 3

trgovca Josipa V. in ugotovili, da so bile cene ženskimi oblekam za 40 % višje določene, kakor je znašala faktura, ki je navajala ceno 35.68 lir, otroškim oblekam pa je bila fakturna cena 39.70 lir. Pri sodišču zaslišani izvedenci je izjavili, da so te cene bile previsoke. Obtoženec sam se je izgovarjal, da je izenačil cene stare zaloge s cenami nove zaloge blaga, ki ga je plačal mnogo višje, kakor pa blago stare zaloge.

— Sleparstvo v živilskih nakaznicami pred sodiščem. Pred triestinskim tribunalom se je vršil nedavno zanimiv proces proti sleparjem, ki so manipulirali z ukrađenimi in ponarejenimi nakaznicami za živila. Pred sodiščem sta sedeli na zatožni klopi kot glavni obtoženi dve uradnici tvrdke »Sadac«, ki je lansko leto pod nadzorstvom ministrstva za poljedelstvo razdeljevala v Triesteju trgovcem raznovrstna živila za nadrobno prodajo. Ti uradnici, Ferdinanda Sapi in Hildegarde Mantovani, sta sprejemali ponarejene »Sadacove« živilske nakaznice od trgovcev Viktorja Crismancicha, Karla Leonardona, pekova Josipa Milazzija, Libera Ronbonija in Franca Zerbina. Vsi navedeni so se zagovarjali pred sodniki skupaj z obema uradnicama. Ti trgovci so obe obtoženi podkupili z razmeroma majhnimi vsotami — vsaka je dobila po 1500 lir, da sta sprejeli ponarejene nakaznice za velike količine živil — moke, sladkorja, surovega masla, svojih itd. Ta živila so trgovci prodali deloma v svojih obratih, deloma pa so jih prodajali naprej in sicer v Turriaco in v S. Canzian del Isonzo. Zalagali so tudi nekatere druge tvrdke v Triesteju. Kazen, ki jo je sodišče izreklo, je bila stroga: obe obtoženi uradnici sta dobili po 4 leta ječe ter 2700 lir globe, Crismancich 4 leta ječe in 7200 lir globe, Roboni 1 leto in 3 mesece ječe, Zerbina pa 1 leto ječe in 2000 lir globe. Vsi ostali obtoženi — in teh je bilo precejšnje število, pa so bili oproščeni krivde in kazni.

Ljubljana

1 Sv. maša zadušnica za pok. dr. Josipom Potrato se bo brala v ponedeljek dne 11. t. m. ob 9 v cerkvi Marijinega oznanjenja pred glavnim oltarjem.

1 Borci Kristusovi! Danes, v soboto, ob 5. eestaneh pri franciskanih.

1 Znamenitost flamskega dramatika Ghéona lepo delo »Sultanova hči in dobri vrtar« bomo videli na Vneuhod, 14. t. m. ob 4 popoldne na franciskanskem odru. Ker ima drama globoko religiozno vrednost, jo občinstvu toplo priporočamo. Vstopnice po 5, 4, 3 in 2 liri dobite v predprodaji v trgovini Sfiligoj.

1 Prva javna produkcija gojencev šole Glasbene Maticе v okviru propagandnega tedna »Učite se glasbe« bo v ponedeljek, dne 11. maja ob pol 6. uri popoldne v mali filharmonični dvorani. Pred pričetkom produkcije bo imel kratko uvodno besedo ravnatelj šole Glasbene Maticе, redni profesor Julij Betetto. Zatem bo nastopilo 22 gojencev in gojenk, klavirskega, violinskega in instrumentalnega oddelka ter dramatične šole. Podrobni spored produkcije je na razpolago v knjigarni Glasbene Maticе, stane 3 lire in velja obenem kot vstopnica. Opozarjamo na točni začetek ob pol 6. uri.

1 Mizarske pomočnice vjudno vabimo na eestaneh, ki bo v nedeljo, dne 10. maja 1942 ob pol 10. uri popoldne v Pokrajinski delavski zvezi, Miklošičeva cesta 22, pritrjuje. Na sestanku bomo poročali o novi kolektivni pogodbi za mizarske stroko in o zaščiti delavstva v mizarskih obratih. Sindikat delojemalcev lesne stroke pri Pokrajinski delavski zvezi v Ljubljani.

1 V Zvezdi so začeli saditi krompir. V četrtek zjutraj so začeli v Zvezdi, ki je že vsa preorana, saditi krompir. S tem delom so začeli na parceli, ki je najbližja univerzi in Glasbeni Matici. Zemlja je bila dobro pognojena s kompostom, še preden so jo preorali. Je pa precej plitva in tudi ob saditvi je bilo videti, da polagajo eemski krompir prav plitvo pod površino. Prav previdno ga bo treba okopavati, sicer ee bo lahko zgodilo, da bo prišla na vrh spodnja in slabša plast, ki jo tvori gramoz.

1 Metanje cigaretnih ogorkov na sprehodih po mestnih in drugih gozdovih je zelo nevarno, ker je povsod dosti suhega listja ter lahko nastane požar, ki bi nam uničil nasade in napravil veliko škodo tudi zasebnim lastnikom gozdov. Se posebno je pa prepovedano kuriti po hostah in gozdovih ter so predpisi gozdnega zakona zelo strogi, saj mora tisti, ki bi na kakršenkoli način ali tudi sa-

mo s cigareto zanetil požar, povrniti prav vso škodo, razen tega bi bil pa še posebej kaznovan. Zato prosimo vse sprehalce, naj pazijo na ogorko cigarete in cigar, predvsem pa prosimo etarše, naj opominjajo svoje otroke, da ne bi po gozdovih poskušali kuriti.

1 Delavci mestne vrtarije so dobili vrtičke. Med raznimi skupinami, ki so se letos prijavile, da bi obdelovale zemljo, so tudi delavci, zaposleni v mestni vrtariji. Ti, ki ee na vrtarjenje ee najbolj spoznavajo, so se seveda tudi spomnili in so dejali: »Ce ee že vsi drugi bavijo z vrtarstvom, zakaj ee še mi ne bi!« Prosilii so mestno občino, naj jim podeli kako parcelo in res jim je mestna občina dala na razpolago parcelo pri brezah, tam, kjer je pozimi otroško sankališče. Ti delavci so dobili vso parcelo tja do ceste. Razdelili so jo v 30 malih parcel, kolikor je pač bilo prosilcev ter jih sedaj pridno obdelujejo v prostem čau. Tudi za eemski fižol so prosili pri mestni občini in ga — enako, kakor drugi prosilci, tudi res dobili. Poleg fižola bodo zasadili seveda še drugo zelenjavo in tudi krompir, kolikor je zanj še čas. Malo nižje pa mestna občina v lastni režiiji sadi krompir raznih vrst, da bo v jeseni primerjala, kateri krompir je letos najboljši. Veadila bo tudi nekaj koruze.

1 Koza in zajčja farma v Kollmanovem gradiču. Te dni emo čitali, da bo mestna občina tudi letos pridelala nekaj krme za koze in živali, ki jih redi. Marsikdo ee že začudil, kje ima mestna občina te živali. V resnici ima javna borza dela svojo farmo v Kollmanovem gradiču pod Rožnikom, ki je last mestne občine. Tam je borza imela lani 19 koz in enega kozla ter okoli 100 zajcev. Koze so lani povrgle 30 kozličev, ki bodo za plemo, nadaljnji priraetek pa bo Borza dela porabila za prehrano ljudi v Delavskem domu. Zajcev ima Borza dela tam okoli 100, nihov priraetek pa gre prav tako redno v kuhinjo Delavskega doma. Nekoliko približska k hrani pomeni zajčje meso le, prav tako ee bo sem in tja kdaj izvrstno prilagla kozletina.

1 Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravljala od sobote ob 20 do ponedeljka ob 8 zjutraj mestna zdravnica dr. Zitko Jožica, Pleteršnikova ul 13, telefon 47-64.

Naznanila

GLEDALIŠČE. Drama: Sobota, 9. maja ob 17.30: »Voda«. Izven. Zlžane cene od 12 lir navzdol. — Nedelja, 10. maja ob 14: »Zaljubljena žena«. Izven. Zlžane cene od 12 lir navzdol. Ob 17.30: »Vdova Rošinka«. Izven. Cene od 15 lir navzdol. — Ponedeljek, 11. maja: Zaprt.

Opera: Sobota, 9. maja ob 17: »Priatelj Fric«. Red. P. Nedelja, 10. maja ob 14: »Prodana nevesta«. Izven. Zlžane cene od 15 lir navzdol. Ob 17.30: »Orfej in Evridika«. Izven. Zlžane cene od 15 lir navzdol. — Ponedeljek, 11. maja: Zaprt.

RADIO. Sobota, 9. maja: 7.30 Poročila v slovenski. — 7.45 Lahka glasba. V odmoru (8.00) napoved časa. — 8.15 Poročila v italijanski. — 12.15 Kinarinasti trio. — 12.40 Elektronski kvartet provincianega. Dopoldne vora v Sini. — 13.00 Napoved časa. Poročila v italijanski. — 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Obovoženih Sil v slovenski. — 13.20 Pesmi vojnega časa. Orkester in zbor družbe EIAR vodi dirigent Gallino. 14.00 Poročila v italijanski. — 14.15 Radijski orkester in komorni zbor vodi dirigent D. M. Sijance. Operetna glasba. — 14.45 Poročila v slovenski. — 17.10 Nove plošče Cetra. — 17.55 Stare Teresizije: Higiena našega doma, predavanje v slovenski. — 19.30 Poročila v slovenski. — 19.45 Na harmoniko igra Avgust Stanek. — 20.00 Napoved časa. Poročila v italijanski. — 20.30 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. — 20.30 Vpis pomladanskih batalionov v Sev. Afriki in mladih fašistov v Bir el Gobilu. — 21. Predavanje v slovenski. — 21.10 Godba RRCC in lirični zbor EIAR-ja vodi dirigent Cirenei. — 21.45 Prenos iz občinskega gledališča v Firenzi: Drugo in tretje dejanje opere V. Bellini: La Sonnambula. Med odmorom: Zamiselnosti v slovenski. Po operi: Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccolli, Tyrševa c. 6, mr. Hočevar, Celovška c. 62 in mr. Gartus, Moste, Zaloška c. 48.

POIZVEDOVANJA. Najdena je bila blizu restavracije Čad pod Rožnikom moška usnjata rokavica (desna). Naslov najditelja v upravi našega lista.

Iz Gorizije

Smrt stare korenine. Na Ucagnah v duhovni Ustie je pred dnevi mirno v Gospodu zaspal tamkajšnji posestnik Ivan Bačar, oče pokojnega zdravnika dr. Justa Bačarja. Dočalk je visoko starost 92 let. Delavemu vipacevskemu kmetu, ki je vse življenje v ljubnozi skrbel za dom in družino, naj sveti večna luč!

Vreme. Prvi dnevi majnika so nas razočarali. Razmraženo ozračje, ki sta ga povzročila burjasta in snežna zadnja dva dneva v aprilu, se ni ogrelo, pač pa se je že ohladilo. V nedeljo, 3. maja je v gorah zopet snežilo. V Zgornji dolini pri bohinskem predoru je sneg zapadel prav v grapo. Na Vosehiji so imeli približno 75 cm spomladanskega snega. V kotlini Circhina je pobelilo tudi skoraj do nižine. Na Planini di Circhina je bilo 10 cm snega, drugod 20 cm, ponekod celo 40 cm. Tudi chiapovanska okolica je bila zasnežena. V četrtek ga je vrglo 8 cm, v nedeljo, 3. maja pa znova 5 cm. Tega je vzelo popoldansko sonce, drugo jutro — v ponedeljek, 4. maja — so imeli pa Čepovanci prst debelo slano in polgrubo stopinjo pod ničlo mraza. Tudi v mnogih drugih

krajih je toplomer kolebal okrog ničle. Ta nesrečni ponedeljek je marsikje v deželi smodila slana. Najbolj sta trpela krompir in fižol. V torek, 5. maja se je temperatura nekoliko dvignila in radi rahlih sap slana ni imela več moči. Vsi upamo, da je zdaj zime že vendar konec. Preko Pankracija, Servacija in Bonifacija pa še nismo in tudi mokra Zofija še ni za nami.

Zopet vesel dogodek v rešilnem vozu. Pred par meseci emo poročali, kako je neka mati srečno posedela v rešilnem vozu »Zelenega križa«, ko so jo prevažali od doma v mestno porodnišnico. Te dni ee je primeril slični dogodek. Poklicali so rešilni voz »Zelenega križa«, da bi prepeljal 20 letno delavko Gabrijelo Stakolič v mestno bolnico, ker je bila na porodu. Skrbeni strežniki »Zelenega križa« so porodnico lepo prenesli v voz in so s primerno bržno odhiteli proti mestu. Ko je avto vozil preko Oslavija, je mlada mati nepričakovano rodila in rešilni voz je oddal v porodnišnico njo in novorojenko.

Iz Triesteja

Smrtno se je ponesrečil 53 letni Silvij Miti, ki je delal na stavbi v via Appiari 7. Postalo mu je na ogrođu nenadoma slabo, ter je padel v globino, pri čemer je dobil takšne poškodbe, da je v bolnišnici umrl.

Smrten padee s kolesa. Na via dello Scoglio je padel s kolesa 23 letni Ludvik Enioli s Proseka ter si zlomil tilnik. Obležal je na mestu mrtev.

V Milanu kradel v Triesteju zaprt. Triestejska policija je na spreten način izsledila zloglasnega tatu, ki se je zatekel sem iz Milana, da bi se skrtil ter bi tukaj v miru prebavil svoj izredno bogati plen. Ta tat je 46 letni Pompej Marinoni iz Milana, ki je v svojem domačem mestu izvršil dva izdatna vloma. Pri prvem je odnesel cina in bronca v vrednosti 45.000 lir, pri drugem pa tekstilno blago v vrednosti 30 tisoč lir.

Z Gorenjskega

Seja občinskih komisarjev. Deželni svetnik dr. Skalka je sklical občinske komisarje krajskega okrožja na eestanek v Kranj. Na eestanku so razpravljali o občinskem davčnem pravu in davčnih redih ter o eodobnih vprašanjih.

Kuharski tečaj so imeli tudi v šenčurju pri Kranju, in sicer v treh skupinah, v vsaki po 20 deklet in žen.

Iz Poljanske doline je spet odšlo več deklet na kmečko delo na Koroško. Ze prej je odšlo od tam mnogo deklet in fantov na Koroško, od koder pišejo, da ee imajo dobro in ee zadovoljni.

Delovni razgovor okrožnega vodje dr. Hradetzkyja z vsemi sodelavci ee je vršil te dni v slavnostni dvorani urada deželnega svetnika v Radovljici. Okrožni vodja je govoril o političnih vprašanjih in dal nova navodila za bodoče delo. Enoletno obnovo delo v radovljiškem okrožju je pokazalo prav lepe uspehe.

Na jesenicah ee je v prvem četrletju rodilo 81 otrok, in sicer 44 dečkov in 37 deklic.

S Spodnjega Štajerskega

Vojni ujetniki se bodo vrnili domov. Vrhovno vojno poveljstvo ee odredilo, da se izpuste vsi bivši jugoslovanski vojni ujetniki, ki so doma na Spodnjem Štajerskem. Prevoz teh ujetnikov ee se že začel in bo kmalu končan. Istočasno bodo tudi vsi ostali vojni ujetniki s Spodnjega Štajerskega, ki so bili pri delovnih oddelkih, prevedeni v civilno delovno razmerje in bodo imeli vse pravice nemških delavcev.

Umrlu so v okrožju Laško: Ana Galič iz Podvina, Jožef Deželak od Sv. Lenarta nad Laškim, Helena Kovač iz Malih Grašov, Marija Koblič in Franc Sergov iz Rimskih Toplic.

Za dobro voljo

D-kleta med seboj

Brhki dekličji kramljajo med seboj. Pogovor se seveda kmalu od oblek in čevljev sprevrže v pomenek o fantih in moških. Ena od deklet, ki je hotela biti posebno pametna ter je svoje izjave dajala tako, kakor da bi jih bila narekovala že večja življenjska izkušnja, je svojim tovarišicam svetovala takole: »Od vsega tega, kar govore moški, je treba verjeti samo polovico.« Vse njene poslušalke so skoraj istočasno planile v govornico z vprašanjem: »Toda, kateri polovici naj verjamemo?«

MIŠEK

detektiv

49

»Ko si aretiral mojo ženo in uničil moj avtomobil, me je imelo, da bi te bil vrgel iz hiše,« je dejal župan Mišku koj po vstopu v pisarno.

»Razumem in sem vesel, da tega niste storili.«

»Tudi jaz,« je povzel župan, »zato, ker te zdaj še z večjo jezo vržem ven!«

S temi besedami je župan iztegnil nogo in je brcnil Miška, da je revež priletel na trdi tlak.

Nato je župan, ki mu ni bilo zadosti, da je Miška tako surovo vrgel ven, še dal poklicati policijo iz drugega mesta in je ukazal, naj ona razreši to skrivnost.

Gostič in Križaj v »Reale« v Rimu

Kar na lepem so ee pojavili prejšnji teden po rimskih ulicah lepaki kr. opere (na kratko ji tu rečejo »Reale«), ki so napovedovali izredno predstavo narodnega gledališča iz Zagreba: *Ero s onega sveta* (Ero, lo sposo caduto dal cielo). Predstava je bila napovedana za 30. april.

Ze dan prej — 29. aprila — pa je prinesel »Giornale d'Italia« dalje poročilo o predstavi »Erac« v Firenzi, kjer je bila v okviru prireditve »Maggio Fiorentino«. Poročilo je bilo zelo ugodno, saj pravi med drugim: »... uspeh je bil sijajen... igralcem je mogče le pohvaliti jasno petje, dobre glasove in lepo igro«. V podrobnejšo oceno se poročilo ni spuščalo. Rimske Slovence pa nas je pred vsem zanimalo, kaj bo rekla stroga in priznana rimska operna kritika o dveh pevcih, ki sta pred tem že nastopala v državni operi v Zagrebu, Gostiču in Križaju, ki sta v tej operi nosilca glavnih vlog, *Era* in *Marka*.

Gledališče je bilo v četrtek popoldne skoraj popolnoma polno občinstva iz boljših krogov, saj je imela prireditelj poluradni značaj. Navzoč je bil tudi minister za narodno kulturo ekac. Pavolini ter mnogo članov diplomatskega zbora.

Ko je orkester, ki ga je vodil skladatelj *Golovac* sam, odigral himni obeh držav, se je začela predstava, ki je odlično uspeła. Gostič je dobil takoj po prvem nastopu aplavz pri odprtem odru. Ploskanje ob koncu dejanja pa sploh ni hotelo nehati, a kolo zadnjega dejanja je Rimljane tako navdušilo, da ee je moral Golovac vrniti za pult in dirigirati »bis«. Občinstvo je bilo izredno zadovoljivo. Med odmorii je bilo slišati zanimive opazke: »Sedaj slišimo nekaj, kar ni naše.« »Izborni pevec, »tenor, tenor, to je glas!« ... ne samo pevci, tudi igralci so!...« itd.

Da je občinstvo prav sodilo, povedo tudi večrajšnje in današnje kritike. Vse so si edine, da je bila predstava izvrstna, izdelana do podrobnosti. Ker nas pa pred vsem zanima, kaj pravijo kritiki o dveh pevcih, naj navedem nekaj glavnih:

»Popolo di Roma« piše: »... vsi pevci so dokazali, da res ni treba iskati zagrebškemu gledališču drugih izvajalcev.« »Il Messaggero« pravi: »... ne male ee zmožnosti tenorja Josipa Gostiča, ki je podal naslovno vlogo; Josip Križaj je bil odlični Marko... zlasti pa je treba poudariti njihovo igranje, saj so dali svoji deklamaciji resničnost žive besede, njihove nevezane kretnje in toplino živga naroda, da so združili človeka in umetnost.« Rimski »Piccolo« piše: »Naslovno vlogo je podal Josip Gostič, ki ima doneč, močan in prodoren glas z lepim obsegom ter prav primeren za to težko vlogo, v kateri je žel več aplavzov pri odprtem odru. Nič manjše omembe ni vreden Josip Križaj, bogati in naduti oče...« V »Tribuna« pa je napisal T. Scardoni: »Glasovi so izvrstni. Tu ni več prvaka: vsi pojo dobro. — Največjo prednost pa je treba priznati Josipu Gostiču, ki je podajal naslovno vlogo z glasom, ki ima vse možnosti in izrazne vrednote redke vrste. Glasovno močan in izvrstne izradje je bil Josip Križaj v vlogi Marka...« Kot zadnjega naj navedem list »Il lavoro fascista«, v katerem je napisal Vice: »Pevci so napravili več kot izvrstni vtis. Tenor Gostič prednjači v polnosti in moškosti glasu ter v gotovi intonaciji.«

Boljših kritik z enega prvih svetovnih opernih odrov bi si pač ne mogli želeti. Obema rojakoma iskreno čestitamo ter jima želimo še več takih uspehov tudi na drugih odrih, na katere ju bo gotovo še popeljala njuna umetniška pot.

kvd

Kulturni drobci

Cerkveni glasbenik, št. 4.—5. za april in maj letošnjega leta je izšel in prinaša zanimivo vsebino. Na prvem mestu je nadaljevanje *Pregleda slovenske cerkvene glasbe*, kakor ga piše že nekaj časa dr. Anton Dolinar. V tem — XI. nadaljevanju, piše o centralni osebi slovenske Cecilijanske dobe (ki jo je v prejšnjem poglavju obdelal), o Antonu Foersterju. Podal je nazorno napisan življenjepis njegovega šolanja in delovanja v Pragi, v Senju, v Ljubljani pri Citalnici in Dramat-

Grozote proslulega stoletja

Giljotina in njen inventar

Po odlično opravljenih medicinskih študijah je Jozef Guillotin stopil v noviciat jezuitskega reda in je bil poslan v samostan v Bordeaux. Čez nekaj let pa je izstopil iz reda in se je naselil v Parizu. Guillotin je postal v Parizu profesor anatomije in je bil tudi državni poslanec.

Predlog doktorja Guillotina

Zgodovina se brez dvoma ne bi bavila z doktorjem Guillotinom, če bi ne bil 10. oktobra 1798 v državnem zboru postavil predloga šestih točk glede na usmrtnice, češ, kako da ljudi grdo mesarijo in da je to sramota za človeštvo. Nato je 1. decembra 1798 predlagal, da naj odslej uporabljajo za usmrtnice njegov stroj, rekoč: »S svojim strojem vam odločim glavo

je drugo. Nato je obsojenec pokleknil in spoštljivo poljubil leseno kladlo, kamor je bila tekla kri njegovega vladarja.

Hebert, zverinski urednik lista »Père duchesue«, je takole opisal smrt Marije Antoinette: »Sansculoti, maščevani ste! Videl sem, kako je padla v vrečo glava ženske škodljivke. Tako je bilo zadoščeno pravici svobodne republike. Ta povesnica je bila nesramna prve vrste. Njena prekleta glava je za zmeraj odletela z vratu vlačuge, a po ozračju je zaorilo na tisoče in tisoče vzklikov: »Živela republika!«

Zasmeh in kri

Skoraj čez šest mesecev nato je isti Hebert izgubil na istem mestu svojo »sprekleta« glavo. Občinstvo, ki je gledalo njegovo smrt, je po-

Giljotina.

od trupla kot bi trenil in ne da bi žrtev niti zavzdihnila. A šele 3. maja 1790 je državni zbor dokončno sprejel njegov predlog, češ da se bo odslej za usmrtnice uporabljal stroj dr. Guillotina »kot izraz človekoljubja, da obsojenci ne bodo mučeni pri usmrtitvi.« Guillotinov stroj pa ni bila povsem njegova iznajdba, marveč le izpopolnjen stroj, ki ga je bil že leta 1555 izumil Italijan Achille Bocchi.

Tajnik kirurg, akademije, doktor Louis, je izvajal o predlogu, da je obglavljanje že v navadi v Angliji in pa v južni Franciji. Zato so novi stroj spočetka nazivali »Louisette«, a doktor Louis ni dolgo užival te slave, ker je bil še isto leto umrl. Ko je 28. marca 1814 umrl tudi dr. Guillotin, se ga je v nagrobnem govoru spomnil njegov tovariš dr. Bourru, češ »da polagajo v grob velikega človekoljuba, ki je sočutno mislil na ljudi za primer njih smrti in jim je iznašel način usmrtitve brez bolečin.«

Ko so uzakonili »način usmrtitve brez bolečin«, je bilo treba sestaviti ta novi stroj. Neki razbojnik Pelletrier, ki je bil obsojen na smrt, je bil prvi usmrčen z novim strojem in sicer dne 25. aprila l. 1792. na Trgu Grève (sedaj Trg Hôtel de Ville). Takrat je zapisal kronist, da ljudje, ki so gledali usmrtitve, niso bili nič zadovoljni, ker se je izvršilo vse tako naglo, da sploh niso ničesar videli.

Pozneje so sekal glave z giljotino (kakor se je nazival stroj odslej po dr. Guillotin) na Trgu Carosello prav pred Tuileriesami in sicer le političnim obsojencem; na trgu Grève pa je bilo pozorišče za usmrtitve drugačnih obsojencev. Samo dne 21. januarja 1793 so prepeljali giljotino na Trg Revolucije, ko so giljotinirali nesrečnega Ludvika XVI. Ob tej priliki je bilo zbranih okrog 15.000 gledalcev in več ko 100.000 vojakov je tvorilo kordon od Tempeljskih ječ do Trga Concordia.

Rabelj Sanson pripoveduje v svojih Spominih, da je bil v aprilu 1793 usmrčen emigrant Guyot-Desmaulans, ki je potem, ko je zagledal giljotino, vprašal rablja: »Ali je to isti stroj, ki je tudi kralju odsekal glavo?« Sanson mu je odvrnil, da je isti, te rezilo da

rogljivo vzklikalo: »Ej, Père Duchesne! — Greš gledat obsodbo? No, pa nam jutri v listu sporoči, kaj boš videl!«

V avgustu l. 1793. je bil teror na višku in takrat je državni svet določil, da naj dobi giljotina svoje stalno mesto, češ da se takó povsod po mestu preliva kri, posebno pa po ulici Bourgogne. Takrat je bila morija tako na višku, da je bilo v 6 tednih odsekanih 1300 glav. Pod Robespierrovo vlado je rabelj Sanson odsekal z giljotino v treh dneh 130 glav. Od 6. aprila 1793 do 29. julija 1795 je giljotina obglavila vsega skupaj 2831 ljudi.

Navzlic temu se je ljudstvo rogalo giljotini in ji dajalo razne smešne vzdeve. Prav tako so nastale različne surove popevke na rovaš giljotine in obsojencev. Takrat je ljudstvo v Parizu tako posurovelo, da niti smrti ni vzbujala ne groze ne sočutja. Vse je bilo v zasmeh in iz krvi, večinoma nedolžnih ljudi, so se norčevali. Giljotina je gospodarila v Franciji poldrugo stoletje, nato je bila odpravljena.

»Slovenčeva« športna posvetovalnica

O športnem udejstvovanju na stara leta — Ali je mogoče preprečiti proces staranja in pešanja? — Rasne odlike in uspehi na olimpiadah Plavanje čez Rokavski preliv — Proti športnim tujkam itd.

D. C. R. — Vašega pisma sem bil v resnici vesel. Sprožil ste vprašanje, o katerem pri nas še ni bilo govora: športno udejstvovanje na stara leta. V svetu sem videl več prireditev, na katerih so nastopale vrste 60 do 70 letnih telovadcev. Po uspehih, katere so pokazali stari korenjaki, je očitno, da je možno ohraniti telesno moč in prožnost do pozne starosti. To potrjujejo tudi primeri starih lovec, planincev, pa tudi tekačev, ki se še vedno vzpenjajo na najvišje alpske vrhove in ki se udeležujejo gozdnih tekov na 5 do 10 km. O športnem udejstvovanju na stara leta je napisal znameniti strokovnjak dr. Karl Diem dragoceno študijo, ki je tem bolj zaneeljiva, ker je mož klub temu, da bo letos praznoval svojo 60 letnico, še vedno izvrsten tekač, smučar in igralec tenisa. Po Dielovem mišljenju je šport na stara leta podoben mladinski telesni vzgoji. Diem ne priporoča omejitve na eno samo panogo športa, pač pa pestro vsestransko udejstvovanje. Po njegovih opazanjih ne gre za to, da zmorete še vedno to ali ono težko vajo, pač pa za moč notranjih organov, za ohranitev zmerne telesne teže in za splošno spretnost. Največ zaležejo teki na vse proge od kratkih do dolgih. Tekmovanje v tekih ni priporočljivo, pač pa redni hitri in počasni teki na dobrem zraku. Priporočljiva je tudi zmerna telovadba na orodju, igranje tenisa, planinstvo, plavanje, smučanje in podobno. Glavno je, da je udejstvovanje redno in vsestransko. O vrhunskem športu, ki zahteva velike napore živčevja in moči, pa tole: tekmovalni šport je priporočljiv le za moške osebe od polnoletnosti do prvih znakov staranja. Doraščajoča mladina naj se uri v športih za to, da podpira pravilno rast, starejši ljudje pa se naj udejstvujejo z namenom, da preprečijo proces pešanja in staranja.

C. O. - Lj. — Zadnjič ste čitali, da ima inž. Stepnišek slovenski rekord v skoku v daljino 6.65 m. Znano pa vam je, da je skočil Mariborčan Zorko že 6.85 m. Kdo ima torej rekord? Za to vprašanje je pristojna Slovenska lahkoatletska zveza. Ta pa lahko verificira le rekorde, katere dosežejo njeni člani, bivajoči na ozemlju Ljubljanske pokrajine.

Slovenski rekord ima torej pokojni Zorko, rekord naše pokrajine pa inž. Stepnišek.

P. S. - Lj. — Dolžina tekmovalnih prog na konjskih dirkah. Najkrajša proga meri 900 m, najdaljša pa 7500 m. Triletni konji tekmujejo navadno na 3200 m. Kakor vidite, imajo konji lažje naloge od atletov, ki tečejo na vse mogoče proge od 100 m (print) do 42.192 m (maratonski tek).

M. P. - Lj. — Zanimato se za vprašanje človeških plemen ali ras. Ali je športna medicina ugotovila, katere rase so na olimpijskih igrah najuspešnejše? — Znano mi je, da so razni strokovnjaki zbirali tozadevne podatke pri velikih tekmah z mednarodno udeležbo. Ugotovili so n. pr., da so črni prav posebno nadarjeni za izvrševanje enostavnih hitrih nalog (tek na 100 m, skok v višino in daljino), da so nordijski sposobni za metanje diska in krogle, da se Mediteranci z uspehom uveljavljajo v igrah, ki zahtevajo bistrost, hitrost in vročernost. Za globlje znanstvene študije pa se zdi, da je to polje še premalo obdelano. Upoštevati je namreč treba različno populatno športa, različno tradicijo, zlasti pa velikanske razlike v organizaciji športa, ki je v nekaterih državah etatizirana, v drugih pa pripušena zasebni pobudi. Ogledalo resnih sposobnosti je v športni vedli le površno označeno. Pač pa obstajajo dragocena dognanja glede športnih tipov in je zaradi tega izkušenemu strokovnjaku prav lahko ugotoviti, za katere vrste športa imajo področni potrebne duševne in telesne lastnosti.

J. K. - D. — Pritožujete se nad športnim jezikom, ki se vam zdi jezikoslovno zanemarljiv in preobilen na tujih izrazih. — Strinjam se z Vami in priznavam, da je športno izražanje preveč tuje in da se človek, ki ima dar za lep jezik, marsikdaj epodtakne pri čitanju športnih poročil. Tega pa niso krivi le športni pisarji; večina športov je zrastle na tujih tleh in tako smo tudi Slovenci sprejeli tuje izraze, kakor: arena, stadion, palestra, sprint, start, boks itd. Propričan sem, da bi se dalo marsikatero tujko zamenjati z domačim ljudskim izrazom. Za to pa je potrebno sodelovanje književnikov in še dru-

gih za jezik nadarjenih mislecev. Če boste imeli kakšno dobro misel, nam jo prosim sporočite! Priznati pa morate, da je slovenski športni jezik tekom zadnjih let precej izboljšal.

S. J. - Lj. — Radi bi vedeli kaj točnejšega o plavanju čez Rokavski preliv. Vprašujete, če je res, da so bile na progi od Doverja do Calaisa plavalne tekme. To je poglavje, ki dejansko ne spada v šport, zakaj plavalne organizacije prirejajo tekme le na proge do 1500 m. Znano pa je, da so se posebej lotili tudi plavalnih poizkusov na velikanske razdalje. Leta 1928. je plaval Nemeec Vierkötter čez Rokavski preliv in premagal 31 km v 12 urah in 42 minutah. Kmalu za njim je plaval tudi Francoz Michel, ki je bil hitrejši in je preplaval v 11:00. Tudi ženske so že naskočile to progo; o Američanki Ederle žitamo, da je porabila od Doverja do Calaisa 14 ur 28 minut. Osebo nimam preveč spoštovanja do te vrste športnih rekordov in jih prištevam med tekme, pri katerih gre za to, kdo bo več cmokov pojedel, kdo več dni brez prestanka piecal in podobno.

T. E. - Lož. — Stari ste 15 let, 100 m pa pretefete v 13 sekundah. Prosite za nasvete, kako bi trenirali. — Veliko se morate uriti v vztrajnem teku od 400 do 1000 m. Pri tem morate paziti na stil in stremeti, da tečete brez napora. Ko boste obvladali vztrajni tek s tako lahkoto, da se vam bo zdelo, da se sprehatate, pričnite a posepevanjem hitrosti med tekom. Nagnite se naprej in grabite tla pod seboj z dolgimi in bliskovito hitrimi koraki. Pri tem pa skrbno pazite le na eno: da boste tekli sproščeno, brez krčovitosti! Napor mora biti docela nepožen; tudi na obrazu ne sme biti znakov krčovitosti in napejanja. Dan za dnem se urite v etarntanju, pa tudi v hitrih tekih od 50 do 100 m. Čez pet let rednega treninga lahko pričakujete, da bo štoparica pokazala čas, s katerim boste zadovoljni.

M. L. T. - Vrhnika. — »Imam sina, ki kaže veliko zanimanje za šport. Ni pa se še odločil za specializacijo. Ali ga naj pustim gojiti več vrst športa, ali samo eno?« Gotovo vam je na tem, da bi se sin razvil v človeka, zmogljega za življenje. Če bo rekorder ali ne, je končno postransko vprašanje. Prav je, da se krepi v športih, ki so njegovi starosti in letnim časom primerni. V prostem času naj se z veseljem udejstvuje pod vedrim nebom, v ostalem pa skrbite, da bo podjeten tudi glede ostalih področij. Čas športne specializacije nastopi šele po 18. letu. Če želite točnejših navodil, pošljite podatke o njegovi starosti, postavi in dosežanem športnem udejstvovanju.

T. R. — »Ali lahko skače plavaj v višino ali daljino, ne da bi ga to oviralo pri plavanju?« Lahka atletika in plavanje sta dve panogi, ki ne gresta skupaj. Plavač škodujejo vsi energični in hitri športi na suhem. Priporočam zmerne gozdne teke, delo na vrtu ali na polju, skokov pa ne.

Ostalim prihodnjic!

Benetke, ki so jih zgradili davni Japonci

Tudi Tihi ocean ima svoje Benetke, ki so sicer malec drugače zgrajene kot je »Kraljica Adriatika«. Japonske Benetke so na otoku Ponape, ki je del skupine Karolinov in v oblasti Japoncev.

Sele v poslednjih letih so mogli znanstveniki dognati, da so te Benetke ustanovili Japonci v starodavnih časih in so jako zanimiv in privlačen kraj za turiste in znanstvenike.

Tihomorske Benetke stojijo na tretjini otočka in so preprežene z več kanali. Videti jim je, da jim »zob časa« ni prizanašal in da so mnogo trpele radi sovražnih napadov. Vendar najdeš mnogo zidovja, ki je debelo po 4—5 metrov, večidel pa debelo po 60 centimetrov.

Zal, pa je zidovje teh Benetek najbolj poškodovano po tropskih rastlinah. Te so zasadle svoje korenike v grušč in med razpoke; v stoletja dolgi dobi so se vzpenjale po stenah in razvijale svoje izrastke vse naokoli, tako da je zidovje zaradi bohotno rastočega rastlinja razrahljalo in je začelo razpadati in je bilo porušeno bolj kakor po udarcih orožja 20. stoletja.

V Tihomorskih Benetkah vidiš razen stanovanjskih hiš tudi vsa druga poslopja, ki so potrebna v velikem mestu. Videti je slog iz več časovnih dob in sleherno stoletje je vtisnilo svoj pečat temu mestu.

Mesto je bilo na vso moč utrjeno, vendar te trdnjave zdaj ne bi prišle več v poštev, dasi so se v prejšnjih stoletjih brez dvoma s pridom upirale sovražnim napadom. Razvaline utrdb štrlijo zdaj kot ogromni skladi skalovja daleč ven v morje. Brez dvoma je vprav to skalovje že večkrat služilo kot mogočna ovira spritcu vdora kakih sovražnih ladij. Hkrati pa je za pristajanje ribiških bark veliko napojte in tudi velika nevarnost, zato tu le malokdaj pristajajo ladje.

Vsi, ki poznajo zgodovino teh krajev, soglašajo v tem, da ni mogoče nihče drugi sezidati teh Benetek kot vprav Japonci. Ze zdavnaj je bilo znano, da stoji na Daljnem Vzhodu neko mesto, sezidano na otoku in s kanali, ki je povsem silno pravih Benetkam. Ostanke posodja, ki so jih našli v Ponapeju in po drugih otokih Karolinov in celo na Novi Gvineji, so povsem silni posodom starega japonskega izdelka. Tudi glede na druge znake civilizacije in kulture se kmalu prepriča, da so bile Tihomorske Benetke dalj časa glavno mesto ondornih krajev.

Prebivalci Ponapeja — japonskih Benetek — imajo posebno pisavo, ki je znanstveniki dolgo vrsto let niso znali razvozlati. Razne vesti o tem kraju, o prebivalcih in njih zgodovini, so že dolgo prihajale v znanstveni svet. Slednjič se je profesor Mac M. Brown s canterburyjske univerze odpravil na Novo Zelandijo in je raziskal po Tihomorskih otokih zgodovino civilizacije in kulture otočanov. Na svojem potovanju je prispeval tudi v ondorne Benetke. Ugledni znanstvenik je preiskal tudi abecedo teh »Benetčanov« in jo je razodel svetu. Vsebuje samo 50 črk. Govoreč o tej pisavi na mnogih sestankih znanstvenikov, je profesor dejal, da je ta pisava nekakšna japonska starodavna abeceda, silna egiptovskim hieroglifom. Iz njih se da razbrati, da je bila v Tihomorskih Benetkah, to je na otoku Ponapeju, v davnih časih mnogo večja kultura, kot jo je zdaj dobiti v pokrajinah Tihega oceana.

Ko so v sedanjih dneh Japonci kot zmogovalci prišli v te kraje, so prišli prav za prav v območje svoje kulture in svoje zgodovine in so tako rekoč na svojih tleh iz pradavnih časov.

(Il Gazzettino.)

Avtomobil za težke vojne invalide

Na zahtevo nemškega vrhovnega vojaškega poveljstva eo v Nemčiji izdelali načrte avtomobilov, s katerimi se bodo lahko vozili tudi najtežji vojni invalidi, ki so v sedanjih bojih izgubili obe nogi. Motor teh avtomobilov bo imel vse dele, ki jih mora sedaj uporabljati voznik z nogami, pritrjene tako, da jih bo invalid lahko premikal z rokami. Avtomobile so že pričeli izdelovati.

Izročitev nemških odlikovanj višjim italijanskim častnikom na krovu neke bojne ladje

P. Armando Curcio:

Skromna duša

Najbrž poznate miss Katty Houlder!? Saj je ne morete poznati, kajti miss Katty ni nič slavna drsalka, niti slavna aviatičarka, katere se je proslavila s ekakanjem s padalom. Nikdar ni napravila kakšnega rekorda in ni kraljica lepote za to leto. Miss Katty je samo milijonarka, navadna ameriška milijonarka. Zanimala sta jo samo dva problema: kako naj se kratkčasni in kako bi našla moža, toda ne moža, ki bi jo poročil zaradi milijonov. Torej ni želela za moža kakšnega od domišljavih mladeničev, čeprav so pripadali najvišjim krogom.

»Draga miss Katty!« ji je govorilo ogledalo, kadar koli se je pred njim ustavila. »Kako si morete kaj takega misliti, da bi vas kdo vzel le zaradi milijonov? Vi ste lepa, mlada, prikupna, lasje mehki in valoviti, oči tople, polne privlačnosti, medtem ko je nasmehek nežen, nasmehek, ki očaruje...«

Toda miss Katty ni verjela ogledalu. Kaj bi naj napravila mlada milijonarka, da bi si ekrajšala čas in rešila oba problema, ki si ju je postavila.

Spravila je svoje krzno, svoj nakit. Obklela se je preprosto in na skrivaj zapustila svojo razkošno vilo. Začela je skromno živeti v predmestju vele-mesta... Med skromnimi ljudmi je začela iskati sorodno dušo! Neko skromno dušo!

To življenje ji je ugajalo: hotel za mali evet, ekrivnostne kleti, zadimljene, sive tovarne in zapuščene kavarnice.

Postala je delavka v veliki tovarni. Vsako jutro je prihajalo v to tovarno ogromno število delavcev in se zvečer vračalo trudno proti domu.

Tu je bila miss Katty sestavni del gomile. Nihče je ni imenoval Katty. Ne, tam so vedeli le za Katarino!

Hodila je zelo hitro. Ko je skončala delo, je odhitela v neko preprosto mlekarino. Najpreprostej-

ša večerja ali zajtrk. Kljub temu se ji je zdelo življenje lepo. Pri jedi je brala ljubavne romane: ljubavno idilo ali življenjepis znane filmske zvezde!

Nekoč ji je slučajno padla iz rok kavna žlička. Jim jo je pobral in ji jo vrnil. Poznala ga je. Bil je njen delavski tovariš. Mladenič, atletsko razvit, modrih oči, ki so vedro gledale v svet.

»Hvala ti mu je rekla Katty. Mladenič se je prijazno nasmehnil. Ona je dalje čitala. Potem je vstala in odšla.

Toda zopet sta se srečala. Dan pozneje v isti mlekarni. Jim je počasi jedel in čital. Na njem je bilo nekaj privlačnega. Katty ga je stalno gledala.

On se ni zmenil zanjo. Zato je ropotala z nožem, brskala s skodelico, z eno besedo, delala je vse to, kar delajo vsa dekleta v podobnih trenutkih. Ker ni nič pomagalo, je spustila žličko. Jim jo je pobral, a ne z nasmehom, marveč z nezadovoljstvom.

Pogledal jo je. Kakor se to lepo reče v romanih: pogledi so se jima srečali.

Ce se pa modre oči kot so Kattynie, srečajo z lepimi živimi, se je moralo nekaj zgoditi.

Katty je mislila, da je Jim morda mož, ki ga išče. Skromno srce, zdrav mladenič, krepak, lep v vsakem pogledu.

Drugi dan sta se našla za isto mizico v isti mlekarni. Sedaj sta se že razgovarjala. Zvečer sta odšla skupaj na zabavo.

Deževalo je, a onadva nista tega čutila. Bila sta srečna. Počutila sta se kot otroka. Obiskala sta tudi sementi.

»Zena, muha! Velik čudež!« je kričal mož v fraku. »Vsi znanstveniki, vsi profesorji sveta so stali navdušeno pred tem fenomenom... Zena, muha! Tudi vi si jo lahko ogledate za malo denarja...«

Zastala sta, da vidita fenomen. Katty se je čudila in navduševala... Jim se je samo prizanesljivo smehljaj. Katty se je vedno bolj prižemala k njemu. Naposled se je čutila prav srečno. Našla je ono, kar je iskala.

Razgovarjala sta se. Ko sta šla mimo neke svo-

tilke, ga je pogledala globoko v oči. Jim je utihnil in se zresnil. Se bolj prižeta sta nadaljevala pot proti domu.

Dnevi so prešli. Jim in Katty tega nista opazila. Bila sta srečna in zaljubljenca ne vedo, kako čas hiti.

Bilo pa je nekaj, kar je motilo Kattyno srečo. Čakal jo je trenutek, ko bo morala Jimu priznati vse.

Kako bo Jim iznenaden! Preprosto, poročila se bosta. Jim si bo lahko kupil belega konja, ki si ga je tako želel...

Se bosta poročila? Bosta mož in žena? Seveda!...

»Hočeš, da se poročiva?« jo je nekega večera Jim iznenada vprašal.

»Če hočem? To želim, dragi Jim!« je odgovorila.

Mislila si je: »E, sedaj je prišel trenutek, da mu povem!«

Ni imela časa, ker je Jim mirno nadaljeval: »Veseli me, da si privoliš, toda priznati ti moram nekaj.«

»Tudi jaz tebi, Jim!...« je začela. Ni dokončala.

»Čuj Katty, nisem Jim in nisem to, kar drugi mislijo. Sem John Roggers, iz znane avtomobilske tovarne Roggers. Moj oče je glavni lastnik te tovarne. Hotel sem najti skromno dušo... Ne želi se, mislim, da me boš razumela. Zelen sem najti srce, ki ne bi bilo sebično, ampak iskreno in ki ne bi vedelo le o računih, temveč samo za čisto ljubezen!...«

Katty ga je začudeno gledala. Torej on in ona... Toda njegove oči, modre in iskrene, so jo prisrčno in toplo gledale.

Čutila je, da je on srečen in mu ni hotela kvariti iluzije...

Opustila je misel, da bi mu sedaj priznala. Toplo ga je gledala in naslonila glavo na njegove prsi. Bila je skrušena, kot to pristaja skromnim dušam...

Bil je neizmerno srečen... Ona prav tako.

Miklova Palača

SPISAL DR. J. SKET

KRISTOF. GODEC

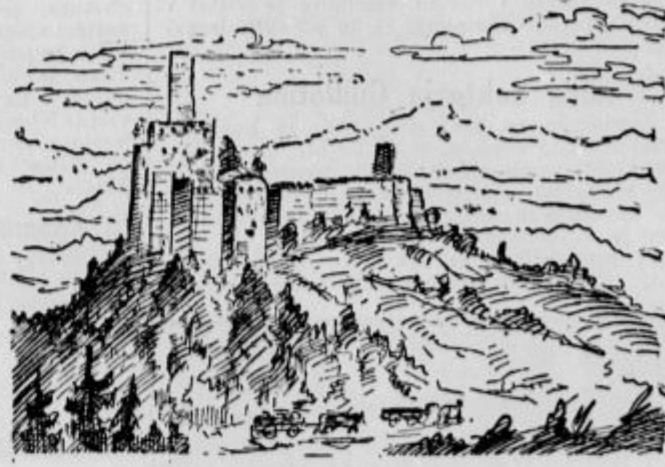
121.

Strašna tema je nato zakrila zemljo in nebo. Debel dež jame padati. Huda ploha se vlije. Šele ta vzdrami besno Almiro iz njenih zlobnih misli, da se pobere s tal, kamor jo je vrgla bolest in jeza ter jo žene pod varno streho domov. Pa tudi tam ni vso noč zatisnila oči: jokala je in snovala maščevanje.

122.

Drugi dan po kmetskem zborovanju na Gradišču so začeli vsi pridno gibatj roke. Starci in mladeniči, žene in otroci so pomagali donašati, kar je bilo potrebno pri zgradbi. Od vseh krajev so dovažali kmetje kamenje in pesek, žene in otroci pa so stregli zidarjem, ki so z navdušenjem in naglico popravljali razvaline.

123.

Najpoprej so popravili zidovje, nato pa so še zazidali nepotrebne vhode in razpoke. Gradišče je bilo v kratkem toliko urejeno, da bi v največji sili dobro služilo v bran. Tudi cerkev sv. Jakoba je obdajal močen zid. Tako je stara razvalina, o kateri so mislili, da bo razpadla brez haska, bila zopet postavljena za trdnjavo.

Tuva

Zanimiva azijska pokrajina

V razpletu sedanjih političnih in vojaških dogodkov se rušijo in razpadajo velike državne tvorbe. Na drugi strani pa zopet dobivajo na pomenu in važnosti nekatere manjše dežele in pokrajine, ki jih dostikrat težko najdemo na zemljevidih. Med takšne pokrajine spada tudi Tuva.

V osrčju Azije, ob izviru reke Jenisej, je majhen nomadski narod kljub vsem nevarnostim, katerim je bil vedno izpostavljen, ohranil svojo samostojnost, ki se izživlja v pastirski republiki Tuva. Pokrajina je šestkrat večja kakor pa Nizozemska. Tuva je še danes samostojna država. V tem pa ni njen največji pomen, temveč bolj v dejstvu, da na severozahodu meji na Sovjetsko zvezo. Sovjeti so se za to pokrajino do sedaj zanimali predvsem samo zato, da so jo skušali zastrupljati s komunizmom, pri čemer pa niso niti malo uspeli, ker so imeli Tuvanci vedno pred seboj mnogo bližnji idejni svet lame in šamanov.

Tuva leži med dvema zemljepisnimi področji: med hladno Sibirijo in suho visokoplanotno notranje Azije, puščavo Gobi, in kaže vse značilne prehodne pasove. Poleg tunder, idealnih pašnikov za sobe, se v vzvodnih pokrajinah razprostirajo veliki travniki, zeleni gozdovi in široki planinski pasovi. Po pokrajini teče reka Ulukun, ki sprejema v svojo strugo vse tamošnje manjše rečice. V nižjem teku dobi ta reka ime Jenisej, t. j. ob prestopu na sibirsko ozemlje. Tuva je idealno področje za živinorejo in lov. S tem se bavi in živi okoli 60.000 Tuvancev. Glavno mesto pokrajine je Kisil, ki je tudi sedež tuvanske vlade in šteje 3500 prebivalcev. Vloga in vpliv vlade za zelo zaostajata za vplivom lamističnih samostanov. S poljedelstvom se v glavnem pečajo razni priseljenci iz Rusije. Teh je približno 12.000. Rusi, kakor Kitajci, Mongolci in Korejci, pa niso tuvanski državljani.

Poreklo Tuvancev še do danes ni popolnoma raziskano. Narod je ostal še do zadnjih časov v glavnem nepismen. Nekateri jih smatrajo za Samojede, ki so jih pred časom turkizirali. Po jeziku vsekakor spadajo Tuvanci med turške narode. Celotno izključeno, da je bila v področju Altaja in Sajanskega gorovja, t. j. na sedanjem tuvanskem področju, pradomovina Turkov. Po kitajskih virih so bili v teh krajih pred Turki Avari, katere so Turki v sredini VI. stoletja pregnali. Njihovo državo so leta 774. razbili Ugiri, te so pa sto let pozneje pregnali Kirgizi. Za časa prodiranja Mongolov je pod Džingiskanom prišla Tuva pod mongolsko oblast. Z razpadom mongolske države je propadla tudi Tuva ter se je združila v manjše plemenske vladavine. Iz prekopov, ki so jih zgradili Ugiri, je lahko sklepati, da so jih Tuvanci uporabljali za namakanje svojih polj. Vsi ti prekopi so danes zasuti. Tuvanci se s poljedelstvom tudi več ne pečajo in žive, kakor že omenjeno, samo od lova in živinoreje. Ne poznajo niti sadja in povrtnine, stanujejo pa v jurtah, t. j. v kožnatih šotorih.

V začetku XVII. stoletja so prišli v zvezo s Tuvo Rusi. Od tedaj dalje so stalno tekmovali s Kitajci, kateri od njih si bo pridobil nadoblast v tej pokrajini. Predvsem so postali Rusi pozorni na to pokrajino v prvi polovici XIX. stoletja, ko so v njej odkrili zlato. Po porazu v rusko-japonski vojni so dobili zlato v Tuvi Kitajci, toda že leta 1912. so Rusi zasedli Kisil ter je postala Tuva, ali kakor se je tedaj imenovala, Urjanhaj, sestavni del jeni-sejske gubernije. V zadnji svetovni vojni so se tudi v tej pokrajini razmere precej spremenile. Razni kraji so bili priče številnih vojaških spopadov med belogardisti in boljševiki. Končno je Tuva le postala samostojna država.

Tuva je lamaistična. »Rumeni nauke« je dobila iz Mongolije. Konec XVI. stoletja so v njej postavili prvi budistični samostan, ki ga je vodil tibetanski lama. Danes ima v Tuvi vsako okrožje svoj samostan, vsaka jurta pa svoj oltar. Poleg budizma je zelo razširjen tudi šamanizem, ki pa na pastirsko ljudstvo slabo vpliva z raznimi čarovanji in svojim naukom v hudobne duhove.

Največji dosedanji egiptovski proračun

Egiptovska vlada je sestavila nov državni proračun. Proračunski osnutek predvideva državne izdatke v znesku 23,5 milijonov funtov. Sedanji egiptovski proračun je največji proračun, kar jih je sploh kdaj imel Egipt.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

Film sladkih melodij in lepih romantičnih doživljanjev

Prva ljubezen
Leonardo Cortese, Vivi Giol, Valentina Cortese
Režija: Carmine Gallone
KINO SLOGA - TEL. 27-30

Izredno napet zgodovinski film
MASKA CEZARJA BORGIA
O. Valenti, E. Glori in Elsa De Giorgi
KINO UNION - TEL. 22-21

Razkošen zgodovinski vellefilm - velika ljubzenska drama
Navarska kraljica
Elsa Merliani - Gino Cervi - Leonardo Cortese - Clara Calamai itd.
KINO MATICA - TEL. 22-41

Mali oglasi

Službe

Dobe:
Poslovodjo-kinjo
za trgovino v centru, sprejememo. — Potrebna kavelja do 50.000 lir. — Plača in-procenti. Nastop takoj. Ponudbe, poslati na upravo »Slovenca« pod »Jamstvo« 2822. b

Hlapec
za poljedeljska dela, se sprejme. Hribar Marija Rudnik 47. b

Prodamo

Grah po 9 lir, fižol za stročje 14 lir, bučnice 16 lir in mesečne jagode, ki rade že prvo leto nudi Sever & Komp., Ljubljana. l

Kozo mlekario
s kozičko, najboljšee pasme — prodam. Naslov v upravi »Slov.« št. 2818.

Objave

Modistka, Šinkovec Justa se je preselila iz Cigaltove ulice 3 v Pražakovo 8-I in so svojim cenjenim strankam priporoča za nadaljno naklonjenost, o

Poizvedbe

za živali
Zgubil se je lovski pes, bel angleški »Seaters«. — Odda naj se proti nagradi: Dr. Lukmann, Gradišče 4. e

Službe

Jstejo:
Kuharica
z dobrimi spričevali, mirna, zanesljiva, isče mesta pri eni ali dveh osebah. Naslove prostim na upravo »Slov.« pod »Miren dom« 2823.

Kolesa

Triciklje za 950 lir
nosilnost 200 kg, dobavljiva specialna delavnica za triciklje — Sustaršič, Tyrševčeva cesta 13 (Figogovec, levo dvorišče). Telefon 29-27. a

Razno

Sestavljam
vsakovrstna pisma, diskretno! Sprejemem otroke v varstvo; krpam perilo in nogavice! Ponudbe na upravo pod »Tako« št. 2788. f

Zahtevajte povsod naš list!

Za vedno nas je zapustil naš srčno ljubljenti mož, zlati papa, stari oče in tast, gospod

Julius Huttmann

previden s tolažili svete vere. Pogreb bo v soboto, dne 9. maja 1942, ob 17 z Zal. iz kapele sv. Jožefa k Sv. Križu. — Sveta maša zadušnica bo darovana 14. maja 1942, ob 7 v cerkvi sv. Petra v Ljubljani. Prosimo tihga sožalja!

Ljubljana, Graz, Celje, dne 7. maja 1942.

Globoko žalno ostali

Po dolgem trpljenju nas je za vedno zapustila naša naš vse dobra

mama

Pogreb drage pokojnice bo v nedeljo, dne 10. maja 1942 ob pol tretji uri popoldne z Zal. kapele sv. Frančiška k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 8. maja 1942.

Zaluzoči rodbini: **Vilhar, dr. Mauri**

Paul Henzè: 81

Steklar iz Murana
zgodovinska povest.

To je bilo zares dostil... Nekoliko njih je zapustilo svoje opravke in priteklo k palači, ženske so imele solze v očeh, nekateri so hoteli poiskati Janeza in ga nesti v zmagoslavnem pohodu čez trg... V par trenutkih je bil trg natrpan ljudstvom, kakor o velikih slavnostih.

Janez pa je ostal nem v svojem kotu. Slišal je svoje ime, ki se je mešalo v ta šum. Tu pa tam so nastopali tudi govorniki. Nekateri so odločno trdili, da je bilo Boccarov obnašanje pravilno. O Gualteriju pa so molčali. Obsojen je bil pač na smrt in za nje ni imelo pomena...

»Živel Boccaro!... Živel Boccaro!«
Janez je dobro pomislil na vse te vzklike. Kako prav mu je prišlo to ljudstvo nasproti, ravno zdaj, ko je sam želel, da se skliče v želji po Gualterijevi pomilostitvi nanj!

»Ljudstvo naj odloči!...«
Ta misel mu je vzbudila živo zaupanje v srcu. V njem ni bilo več dvoma.
Vstaja? Tudi to ga ni več strašilo!
»Ali zmagam, ali pa umrem!«

VI.
Doževa milost.

Nenadoma je nastalo v množici na trgu svetega Marka veliko gibanje. Odbila je ura v zvoniku in vrata palače so se odprla. Sodišče desetih se je zbralo na javno sejo.

V istem času je stopil tudi sodnik v sobo, kjer je bil Janez s tovariši. Spremljal ga je uradnik in nekaj vojakov. Obrnil se je do Janeza: »Slišite ljudstvo?«

»Da! In kaj pomeni to?«
»Prejasi dož je določil proti nasvetu sodnikov, naj se pripelje Peter Gualterio pred javno sodbo. Mi smo hoteli, da se razprava vrši na tihem, ko gre za formalnosti: vprašanje istovetnosti in nato se odda izdajalec rablju!«
»Torej?«
»Vprašam se torej: zakaj je dož tako odločil? Gualterio pride zdaj pred ljudstvo in to je nepotreben škandal... Ne vem, odkod in zakaj še toliko ljudstva na trgu... Saj ni mogoče, da bodo mogli vsi noter... Velika vrata so že zaprta... Pa ne smem pozabiti, zakaj sem prišel... Svet desetih se opravičuje, da morate tako dolgo časa čakati. Treba je še nekaj reči urediti.«
»Kaj? Ali ne bomo vprašani kot priče?«
»Ne, tega nam ni treba. Odgovarjali boste morda pozneje svetu desetih, zakaj sta tako spremenili naloženo poslanstvo. Pa vam že zdaj rečem, da se nikar ne vznemirjajte nad tem!«
»Pustimo torej! Kaj se bo zgodilo pozneje, me ne briga, ...ampak danes mislim, da smem prisostvovali sodbi nad Petrom Gualterjem, saj sem ga vendar jaz ujel!«
»Gospod! Seja je javna in smete biti navzoč.«
»Ah! Pravite pa, da je dvorana že polna... ali mi dajo prostora?«
»To ni nič! Spravim vas na ono stran, kjer so člani uglednega meščanstva. To ni proti starim navadam.«
»Želim to! Kaj bi ne želeli tudi vi, prijatelj Zerlione?«
»Prav rad bi vnovič obsodil tega izdajavca... Ampak naša obleka!...«
Bila sta še v popotni obleki, vse zaprašena, z velikimi škornji in plašči iz raševine.
»Oh, to ne bo imelo nikakih neprijetnih posledic,« je rekel sodnik.
»Pojdimo torej!«

Gualterio je ostal v kotu sobe, nem in nepremičen. Varovali so ga uradnik in vojaki. Sodnik se je obrnil k njemu in rekel rezko: »Peter Gualterio, sledite stražnikom!«
»Vsi so šli naprej. Baccaro pa je hitro vrgel od sebe plašč v kot, zaprl vrata in vtaknil ključ v žep...«
Gualterija sta peljala dva stražnika v osrednje dvorane, sodnik, Janez in Lojze so stopili na stopnice, ki so vodile v dvorano sveta desetih. Tam je bilo za varnostnim držajem kakih tri sto ljudi.
»Ogleduhac sta sedla, ne da bi obrnila pozornost naše. Tudi sodnik je odšel.
Pa pravi naenkrat Janez: »Pozabil sem svoj plašč!«
Vstal je in šel po stopnicah navzdol. V par trenutkih pa je že bil spet pri Zerlioneju...
Zvonček je pozvonil. Člani sodišča so se prikazali: svet desetih z dožem je sedel na vzvišeni oder, nižje pred njima po dva tajnika, dva pisarja in nekateri sli. Najnižji prostori so bili določeni za obtožence, priče in branitelje.
Nastal je molk.
Neki tajnik je prebral obtožbo in dnevni red; bila sta še dva slučaja izdaje. Sklenili so, da zaključijo najprej zadevo Gualterijevo. To bi vzele le nekaj trenutkov. Kajti ni kazalo, da bi s tem še huje dražili nervozno množico, ki je prišla le radi steklarja samega.
Tajnik je torej zaklical: »Zadeva Peter Gualterio!«
Med množico je nastalo gibanje... Pripeljali so Petra Gualterija samega, kajti on ni imel več pravice do branitelja. Postavil se je nasproti sodišču.
Janez ga je gledal. Stal je ravno, in z glavo po koncu; obraz mu je žarel nekam veličastno, kakor bi mu bližnja smrt razlila mir po njem.

Izgnil je nemir njegovega srca, njegova duša je bila popolnoma vdana.
Sodnik je vstal.
»Vi ste Peter Gualterio, steklar iz Murana?«
Stari je odgovoril s trdnim glasom.
»Da.«
»Obsojeni ste bili po svetu desetih v tajni seji po postavi prvega junija na smrt! Veste to?«
»Da!«
»Želite kaj pripomniti?«
»Ne.«
V tem trenutku se je v dvorani oglašil jasen, zveneč klic:
»Prosim za besedo!«
To je bilo nezasišano!... Množica je bila presenečena... Iskali so tistega, ki je zaklical... Spredej... na levi... Člani sodišča so se ozrli... Dva sta sta se vrgla v tisto stran... Zdelo se je da je prihajal glas izza ograje, kjer so bili člani uglednega meščanstva...
Dož se je dvignil in rekel z močnim glasom: »Naj govori Janez Boccaro!«
Janez Boccaro!
»Obsojen ste bili po svetu desetih... On je tu, on je tu! Boccaro!... Živel Boccaro! Živel Janez Boccaro!... Da, da! Naj govori... naj govori! In še klici, in še njegovo ime in iz vseh ust... Zagibala se je množica, kakor bi hotela podreti ograjo pred seboj!...
Svet desetih se ni ganil. Dož sam je dvignil ta hrup in ni dal znamenja, da bi ponahal.
Janez se je dvignil... Množica ga je zagledala. Roke vseh so se stegnile k njemu; neka ženska mu je vrgla šopek cvetlic... Navdušenje ljudstva ga je upljaniilo, da je bil zmoežen najbolj drznega dejanja... Tvegati je treba!... Dal je znamenje, da hoče govoriti. Vpijete je prenehalo namah. On pa je zaklical proti sodnikom: